وَمِن کُلِّ قَرْیَۃٍ اَکْبَرَ مُجْرِمِیھَا

خواجہ از خونِ رگِ مزدور سازد لعلِ ناب　　از جفائی دہ خدایان گشت دہقانان خراب
انقلاب ای انقلاب (اقبالؒ)

مصنّف نے اس کتاب میں دہقانیوں کی معاشرتی پستی کے وجوہات بے نقاب کر دیئے ہیں۔ تاکہ ان کے اصلاح کی کوشش کیجاوے۔

کتاب ھٰذا موسوم بہ

مُقدّم نامہ

بجوابِ

گرسیت نامہ

من تصنیف شاعرِ نامی گرامی میرزہ میر صاحب ساکن موضع بیرؤ تحصیل بڈگام

حسب فرمایش

غلام محمّد نور محمّد تاجرانِ کُتب
مہاراج رنبیر گنجبازار ۔ سرینگر کشمیر

(کتبہ قاضی نظام الدین بخاری عفی عنہ)
دین محمد الیکٹرک پریس لاہور

بسم اللہ الرحمن الرحیم

مقدمہ نامۂ کشمیری

ثنا ہا سوئی ایزد ذوالمنان
چھہ صانع تہتوی خالق بیچگون
کرن زکواکب تابندٔ تہ
مسطح کرن کیاہ یہ فرش تراب
اتھ از عدم سربسر عالمین
کرن اتھ وہ دچھان آشکار
مزین کرن دوہ زالو ادخور
بلاشک کرن پیدٔ دٔ آسمان
زمینس دتن زینت از آدمی
مکرم بتکریم انسان کرن
دتن کس بنتر طاقت از کلام
اڈن دژ نہ شاہی گدا اد کرن
اڈن تاج ہماون کرن تاجدار
اتھو منزٔ چھہ کینہ عادلان نیکخواہ
یمن عادلن دیہ عدلک ثواب
یمی عادلان کرنہ جنت تیار
خدائی پنن گونہ گون تن کرن
سزاوار شاہی چھہ پروردگار
نمس کینہ دتن کینہ طاقت چھونہ
چھہ طاقت نمس پیشۂ عیان

کرن پیدٔ یم این زمین زمان
معلّی کرن آسمان بی ستون
بحکمت تتہ اندر رہون ماہ وخور
زقدرت چو سیارہ پروی آب
کرن تن یہ قدرت پنن بالیقین
بعالم رہون ہادہ تربے شمار
دتن راتہ زینت زنور قمر
ہمیشہ نمس کن چھہ تسبیح خوان
نہان از نظر کرنہ جن وپری
معظم بتعظیم احسان کرن
سماعت بصارت لطافت تمام
اڈن دژ نہ دولت نہ مالے کرن
اڈن تاج برسر چھہ تم تاجدار
چھہ کینہ ظالمان پر گناہ روسیاہ
یمن ظالمن آسہ ظلمک عذاب
یمن ظالمن کر چھو سوزندہ نار
خداوند عالم چھو سوی ذوالمنن
مسلط چھہ شاہی تس نا شمار
مقابلہ تس کینہ جرأت چھونہ
توی چھیو تن خالق ذوالمنان

چھ چھوی ضامن رزق بندگان
چھہ تس در سنگ بحر روان
چھہ تن پیمبر سوزن رہنما
کرن تمہ اعلیٰ اتہند ادسما
اتہند یم کرودی دین و ایمان قبول
خدا زالوہی کن تہ وقتک رسول
میر الٰہی گی زشرک ونفاق
سپن برہدایت تمن اتفاق

نعت نبی صلی اللہ علیہ وسلم

من منز کرن نعت شہ مرسلین
رسول خدا سرور مومنین
پسندم سم اعظم محمد بلب
قریشی بانسب ہاشمی زحسب
چھوامی لقب ابطحی نامور
چھو مکی تہ مدنی سو خیر البشر
شفیع تمامین یس چھو یوم الجزا
رفیق امت سرور دو سرا
شہ دنین دمہ آخرین
امام الہدیٰ قدوۂ مرسلین
پچھس نعریف نس بیشمار
نیا چھس زکہ از کردگار

پچو طوبی اچھو کیاہ قد بالا تسند
سو روئی مبارک چھو شمس الضحیٰ
سو چھوی دُرّة التاج پیغمبرن
تسند باعث کرنہ عالم ظہور
کرن گرد نعلین تسند عرش پاک
تسند ڈیدبان خاصہ روح الامین
چھو پیغمبرن شوب سوی مصطفےٰ
ہمس پٹ کرن خاصہ قرآن نزول
چھو پیغمبراہ تہنہو دویم کانہ چھونہ
رضامند امسی چھو پروردگار
درود و سلام و تحیا نہا
بیہ تسندن اہل بیتن تمام
صحابن پہ یاری سر بسر

چو شمس الضحیٰ خدّ اعلیٰ تسند
سو خوئی مبارک چھو بدر الدجیٰ
مفخر سو چھوی سارنی عالمن
سو مقصود چھوی از خدای غفور
معظم کرن سوی زافلاک و خاک
مشرف سو چھوی از جہان آفرین
تسند لوپ چھوی عالمس اند صفا
ز دنیا سپین عیب کفر و جہول
شفیقاہ دویم کانہ اکھاتہو چھونہ
پہوی دردو عالم چھو مقصود کار
ہئن بر محمد امام الہدیٰ
بیہ آل نبی تا بیوم القیام
ہین سوی درود ہ بشام و سحر

فی التوصیف خلفای اربعہ علیہم الرحمہ

خصوصاً بر آن چار یار کبار
دویم شاہ فاروق عادل نشان
ستریم شاہ عثمان کان حیا
چہارم علی شاہ دلدل سوار
الٰہی بمی چھوس وسیلا ان
بو چھوس عاصیا روسیاہ خوار زار
بہ اعمال بد نیت کھتمت بسر
بو چھوس عاصیا نیوت چھونہ کانہ اکھاہ
بحشوم بپاس رسول خدا

سو صدیق اکبر تسند یار غار
ز معمار عدلش چھو تازہ جہان
جمع تم کرن سوی کلام خدا
چھوس شیر حق حامل ذو الفقار
بہ پٹ رحم کر بر آن پنجتن
خرابی شب و روز بیاتی چھ کار
کلان تر زکو تا چھ تم سر بسر
شب و روز مشغول چھوس رگناہ
چھوس بسرور خاصہ بیوم الجزا

تباہ کار می ہیو دویم کانہ چھونہ
گنہگار می ہیو دویم کانہ چھونہ
بلا شک تہ چھو کٹ غفور و رحیم
بہ ہیو مذنباہ کانہ چھونہ ایکریم
قسم چھوی زا احمد شہ انبیاء
قسم چھوی ز قرآن چھو نور ہدا
قسم چھوی تا آن چار یار کبار
قسم چھوی تا حسنین دو گلعذار
بحشم ہمہ جرمہائی کبیر
بیہ بیم گناہان چہ مہائی صغیر
پذیراہ کر تو یہ مہا نوائن ریان
رچھوم از شیاطین و از شر شان
بای بار آہمت شہ کن مرزہ میر
حفاظت کرس انجدائی کبیر

سبب تالیف رسالہ ہذا

ون آسہ بیہ نا کوی مرد مان
بمبر داد نامہ کرن گرتہ ہو بیان
گوا اہانت کن گرو منددلن
دویم کیاہ چھو حاصل ہیم کیا زدن
کرن نیگیاہ کینہ ہند نام بد
سو گو کار شیطان چھوس نا زبد

بہ کار زراعت کرن چھی اسی
بہ بار لقاصنت تون بی اسی
علاوہ ازان ساڻو گنزدن
اُنجر ساڻو گنزدن چھ بد
نمی وقتہ و عدہ کرُم باسماں
اگر زندہ تھاوم خدای جہان
دیم بدُ سو توفیق و تن اندر
نمبردار نامہ وتن سر بسر
حمد چھوس کرن سوی آن ذوالکرام
نمبردار نامہ کرُم اختتام
ولیکن کرن عاقلن چھوس سوال
خردمندیم نیز اندر مقال
یمی نکتہ چھین بیہ چھ باریک بین
یہند آسہ دعوی در عاقلین
وچھین بد و دین قصہ سہو و خطا
کرن رحم تتہ بلطف و عطا
مرکب چھو انسان زجرم و قصور
مبرا چھو حق علا از قطور
نصیحت کرُم مقدمن خاص و عام
ولی عاقلن چھو بدلی کلام
اتھی کرُم عفو جرم و قصور
زچھوم اَزجمہ سہو نقص و فتور

یتھے پاٹھ گومد تھاوان اندر
یہ کینژاہ یہندی فن مردمان
مہ پاسن چھن زیادہ کرہم ستم
ولی آسونہ تیوت اَت کُن خیال
دوہا اَک ہیو آسو کرُدہ آکہ
نمبرداری سند اَس آسوم سوال
اکس جایہ رودس بتن منز خموش
زباہا کرک تیز اندر کلام
کرک کیاہ غرورانہ تقریرہ ہا
مہ آی تم غرورس اندر در نظر
نہ پھیراج تھاوک نہ حکا جہا
وچھم مد دیون اک اکس باہمین
یہ چھو طایفاہ اک کمینہ تمام
اَمس کر چھ دستار بیزار ان
ہسی زاہ گژھنہ کران بل چھنو
یمن رحم گو ظلم پانس کرن
یمن رحم گو ظلم پانس کرن
تیھی پاٹھ تقریر ہالی کران
مہ بلہ بوزاندری دُرس از غضب
دپوم یا الٰہی زہ چھوک دستگیر
زہر طایفہ اس بتن کم نظر
خصوصاً یمی نیز سارئ تمام
اگر بوزِ مو اصلیسے کُن گژھین
یمن واتھی شکر ساٹوی کران

بو آسوس دین بجربہ مختصر
وچھم دہ حصہ زیادہ دا گمیان
تیوت اتھ واتوک برنج اتم
بہ قصہ ونن آسو امر محال
اکس جایہ داس یکانی زراہ
گمت آس یم جمع تتہ بیشمار
کلہ بن کنوی نہ تن کن مہ گوش
دلایل ونک زجمہ خاص و عام
ونک اجگون کینہ فا تہا
دپوم یا الٰہی زہ چھوک چارہ گر
چھ کتہ جای عیبن منزی زان ہوا
چھو کس گرہ پوست کمذات نہ کمین
یمن کن وچھن گژھنہ زاہ چھوم
فضیحت بہر وقت امسی کرن
دلہ ننہ پھیراتہ جلدی یتو
یمن مولنی گژھ وارہ درو دین
یمن مولنی وارہ گژھ دروت دین
منگن آسو شیطان تبع بوزت امان
زافسوس چھوس وارہ تراپان بلیب
اسے پرت کھا تنک چھے ذات حقیر
سبب کیاہ چھو امکوی ایداد گر
یمن پنش چھ موتی ذکر خاص و عام
اسی واتھینہ فضیحت کرن
یمن واتھی اسہ کثر تو منگن

چھ ایندو ئی مرزه میر ڈیس | کرم حل خدا و بکنس مشکلس

شکوه فغان بسوی آسمان از ظلم و ستم نمبرداران

ولو گر لبیت بابو رایو سر بسر
ولو گر لبیت بابو سمهو خاص و عام
ولو گر لبیت بابو سمهو خاص و عام
ولو گر لبیت بابو کر وکیا اسی
ولو گر لبیت بابو چه پیدا اُس حقیر
چهو بر خود دیون فوقیت هر اکهو
اگرچه اسی چهی گناه عظیم
تاسّف ازین زیاده تر چهو گرم گزهان
هتو آسمانو بهو ی چهار وا
هتو آسمانو ته گو بیا کنن
هتو آسمانو بیه کیاه چهوک کرن
هتو آسمانو کرت کیا بیه کار
که اجرخ چها چان این کجروی
ستمگر ته هیو کا نه بچهو نه لا کلام
جما نقاه ته انسان چون گرگسار
چه در جلد انسان هنی خو کسار
نمبردار قوماه چهو گو هنت تیار
نمبردار قوماه چهو گو هنت عیار
بنیامت بهی میر سانی تمام
پهندو خوی چهوی پرند هر بلال
پهندو وی چهوی پرند چین قیمک

رایون پر اکس اس چه تک دی نظر
بو چهوس سینه سوزان بسو ته کلام
بو چهوس سینه سوزان بو زیو کلام
نتهر همتین اُس چه از بیکسی
ولیکن خدا اسانو بڈ تر کبیر
نظاهر متن نش چه اُس پر گناه
بلاشک خدا اسانو مانن کریم
ز دولاب این گنبد آسمان
بجای محبت کرن چهوک جفا
کهمت کهکن اس چه اُنج دشمن
بجای شکر ٹهونه چهوک دیون
هتوت رعیسے تل ته لیل و نهار
کرت گرگنی لقمه اس سر سری
دتت کهن اسی امه هوتن تمام
چون خون سانو ی چه لیل و نهار
کرن غالس کیا چه تم تا دیار
چه ز نسل شیطان بد روزگار
چه ز ن نسل شیطان بی بد نشان
چه گزدم صفت جلیه عم خاص و عام
پهندو ی چهی ٹهونه پر کمال
پهند شیوه سینن گزهن سینه جا

نظر چهی پهنزی سراسر قطار
حذر کر مین نش نه زل زدو دور
کرن رعب مسکینس پٹ بکوب
گهی لیکه زارن گهی زد و کوب
گزهک کینه بدکینه بندوی دلس
سو کینه ته لبنه بین بدتس
که بتو تام هن نه ملتس انتقام
پهو مار سینه ٹوپ ناس وقت کام
عداوت کرن تش پهن بیشمار
کرن پالسی تش پهن هر کنار
وچهن دون زتن بد گزهن النفاق
ته دبشت گزهن چهوک دل شاق
گزهن چهوک ته ناخوش مین بدگمن
نفاقاه ته ناگه من دون کرن
چه خنزیر ز ن نسل بیو لعین
پهند سینه پر چهی ز حسد و ز کین
شرارت من زن حرارت دلن
هما کر کوی شیو چهوک احمقن
رعونت پهو هنی الله زیاده تر
خرابات بد دوی ته پر بسیر
سلام پیدا کا نه کرکران ادب
و علیک کهس کرن ته عیب

کرن عجز وزاری وڈن اندزار
پیاس خدا ایزہ در رحم و عاد
یہ بوزت نمبردار یا یہ بجوش
کڈن چھی غریبن پھٹن بس خروش
دپن چھی تس کیاذہ چھینا خبر
کری ون نمبردار زیرو زبر
تغافل کرتس کیاذہ رود کہ نہان
زہ نقصان ائی تہ چھوی خوف جان
یہ بوزت ازن لرزہ مسکینئے
غریبن تہ یہ خاصہ ناداری
یہ گوحال بانو یہ ہندخانہ در
نمبردارہ سندہ سہ کیا ون قہر
تولن لوپٹ انہ سر یہ سکین نغر
نمبردار یا یہ کرن زیر پا
تولن شور وزور کرن التجا
غریبس چھن کرتہ رحم و عطا
یہ آنہ زبور کرم پذیر
مرتس مقدس نش پکن دستگیر
یہ بوزت سہ بانو یہ وہ درزمان
دلاسا مدادا کرن چھس عیان
دپن چھی تس وتہ زہ گرتہ ہیچکس
پیون پان ونکن مہ نا و مقدس

دپن چھی کھوڈت یم کرن چھی سلام
کری لیس سلامی بخیل تہ ا با
جہنم چھہومتی گرتہ ہن بر عذاب
ہیندن گرن متہ چھہ یم ڈوم زال
توی چھی کرن یم یہ ظلم و ستم
مثالاہ چھہ مشہور اندر جہان
بیہ چھہ حدیث رسول کریم
ژتس تہاو مضمون امیوک باخصوص
اگر آسہن یم شریف النسب
ہین ڈومہ نسلکن نہ اجلافنی
خدا تہاونک عذاب الیم
کھوژن کیاذہ چھوک مرزہ مرزشان

تکبر گرتہ ہن زیادہ چھوک ژان کلام
تس ہیو بخیلاہ چھونہ کانہہ الکھاہ
بیہ قہر حق چھہو ہن روز حساب
زنانن تمی خاصہ چھک گرہ وال
بیہ چھک نے باتہا کثیف اتم
تس نار سند آسہ ناڈی عیان
زہ پرہ کل شئی بلا ترس و بیم
کرن پرت شیا اصلے کن رجوع
زبان آسہکتہ چنین پر غضب
ستمگار بد روی بدخوی
پریشان خاطر بہ رنج عظیم
زہ چھوی بس خداوند ہر دو جہان

رفتن زمینداران برای کردن عمل زراعت نمبردار و
غیر حاضری یک کس ائی دہقانیان

قضاہ اک وزای بردرزہ بوز
زراعت کرن چھی پابی بدلگام
زمین چھ فسارن نیون سی بعین
بیک لیس نتن کتہ چھہ ژہ نمدان علاج
ہتہن چھہ کیژاہ تلف چھس کرن
تلن چھہ زہ مرغسے چھی یدت
گرتہ ہن چھی نمبردار یا یہ تشن
سفارش نمبرداری لتس مہ کر
مہ اسم ہین کام لوہ سخت تمہ

یہ بوزت بیکدم گرتہ ھی سینہ سوز
کرن چھوی تہ آسن اسی ٹپ تمام
کرن کم زراتوک اسی بالیقین
برائی تدارک زوی رواج
نتہ زانو بر ونہٹی تمی احمقن
گمت رئیسے تل سو مسکین شکست
کرن عجز وزاری چھہومتی نشن
قسند خوف سیتن دس ترام ہر
بو موکلا سند کامہ لتس چھوم خطر

گری کا لچن تش نش سه آشکار
گمان چې منه گوډه مانه میا گې نو ون
ته کړمت شهاه چې یې جرم عظیم
کنس کرنه تهف بهنونه بیه زما وګرګ
سفارش کړبیه ته یار دګر
یه بوزت ګرځهن تش دلس منز ګمان
وتهن ته کړن تهف کهون دون پس
مه تهاو زیر احسان نازنده ګی
نه بانوی ده چیمې لاسا کړن
بله زن یون چې سو دیو لعین
ته ون ازدو هس سانو ما کا تهنه آو
یه بوزت نانه دین حسن کمال
رټ کهو مه کو ناته دن بازار
مه کړ مس شهاپو ره قهر و غضب
منس چې دلس منز شهاکیه چا
سو نرادینه هرګز کړی اټل
ته نوټ سنګوی چا ده چیونوتی
بله زن ګیبس نه یاده قهر س اندر
مګر چا لسی زعبی تل انوم
بیه چیوس کو کړ پوت نب ا ښمنون
یه بوزت نمبر دار ګو شادمان
یه مطلب بهن ګرځه آخر کډن
اګر زن زد اتس نکه چا تور
بله زن پګک اده کا نه چار یا

کرس چانه یا پت شهزاده یار
ګرځ هو منه مر سوی چا نه بدله ګن
یه وتنه نمبرداره سند کهنته بیم
اده کړ نمبر دار سی نش بیپک
حذر کړ حذر کړ حذر کړ حذر
یه بانوی ده مه ګیم مهربان
ته کډ میانو غصه زد دل مقدس
شو ریوسان چانی کړی بندګی
دلاسا کړت چیس نه خانه کډن
زنانه دین چې کړ ابه جبین
اګر آو کا نه تندوی چال باد
یهوی آسو آمت نه کړ سوال
بصد عجز و زاری بصد انکسار
کهوډ کنا نمبرداری اعجب
ګمت چهوس نه میانوی کمال نه ما نو
هتس دویبے نام آنی ودل
ته آخراجی چپا نېرن ینی
کړن تهف مه ینګسته ودن باده
مه دل نرم ګوتن دلاسا کړم
زمه یا هو سو ز نیوره بیه ښه منس
زنانے دین آزه ډیلی کړان
اهس ګر یتس ګرځه هیراډن
بهکت پیک یې چګر زدن تبر
کړن ناده تیسی ز جور و جفا

مه چیوی واره وچیومت چال خراب
کړن کنهکن چار واین عذاب
اکس مقدمن شی اس صحنس اندر
بدست اند ډون تش وچیوم جانور
وچیوو منه منس کن مرا ز خوف جان
کو کړ مسو یا سوی یلک زانزمان
بیکدم تو ن ته دتن برزمین
سپن میدا وطن منس یا لیقین
یله ګو مه سوی چال ند نظر
ته ډ بشت دلس ګوم زیر زبر
دپوم تش یه کیا ګوی ګرنشیا کار
دپوم تو ده فم ډ هو یه کړ ز یهار
بین ګرګیت بهرن ګرځی نی منس
نلوک پپتش ګرځه سار ان کړن
سا یه تو اسو ز امت توی ګو یا لک
نظر کړ ته دن ښته چیونی یم یک
نظر ګرځ یعنی چیو با رحم و عاد
یه ګو حال برخان د رسی اشکار
کها ون یکه ایه دن آده می
بس کیا د کړی یی لعین دی
یقین چیوم چهر خر بیا ګرزی لعین
چه از نسل شیطان دیو لعین

کہوتن چھو بینہ کہنہ از خدائی قہار — کجا باد آسک سو نار قہار
بروز قیامت خدائی کریم — گرک سع خنہ در عذاب الیم
کرکنہ شفاعت رسول خدا — پریشان آسن بیوم الجزا
الٰہی بیاہس رسول کریم — تہون مرزہ میر بہ رہ مستقیم

در بیان اغوا شدن زمیندار و خراب شدن او از مکر نمبردار

گرہن بدونی کینہ پٹ بدگمان — نمنس لیشنس پٹ لبن نہ امان
ادہ چھی تس کتہ کرن انتظام — ہمو کنھکن دشمنس انتقام
کرن واٹ چھی زورنی سیت پور — دین تہ ورسی تی دمی خاصہ کور
منت تہ نہا و نمہ تہاوم غلام — زن و بچہ بہت چھوس لوی جانوی خدام
فلانی منہ چھوم دشمن کینہ خواہ — تسندونی لس و ہم چھوم و ای آہ
فرن کلہ از امرمن ہر زمان — خیالس اندرہ چھو سندہ رستم ایوان
کرن رعب چھوم سانہ سانہ ستھا — چھو نہ زاہ نہ مانن سو میانی کنتھا
اکھنت چھوم نصیحت کرن بے شمار — ہہن و قرمیانوی چھوبیل و نہار
بین گرلبس چھوم سو طاغی کرن — نمتن میانہ رنجیہ نشن چھوی پیرن
یہوی چھوم دلس غم میت چھوس تباب — گلکن چھوم امی رنجہ ای کامیاب
امس گرنہ بیہ و اندیشان ستہا — بیہ نقد و جنسے رمچ کیا کھتہ
فلان جابہ چھوی لس صندوقا اندر — سو چھوی پرز پوشاک و زیور دگر
نمتس کیا چہ منس گرہ امبردکار — زدبگ و پتیلہ سماوار بار
قسمو ازتنہ ٹودنہ طشت ہا — زمجمہ تہ سرپوشہا پر بہا
لگی یار چھوک میانہ جانک رفیق — بیہ چھوک تہ میانے عباک شفیق
حرامی چھو بوزن نہ گوشو تمام — بیہ کینزاہ و تن تس چھوی بدلگام
چھو نہ چارہ تس کہنہ لگن نیلن کلام — ہون ذمہ برخود سو کار حرام
رفیقس گرہ ہنت چھوی اتن ی لعین — نمبردار نی موقہ رحمت زکین

گرہن چھوی نمبردار ہمت بیر بسر
پسند چھوس لگان بدی در نظر
ہون چھوک سع موقہ ازین قسم اندر
یون چھین بیہ کینزاہ چھوس خانہ در
تہون چیسنہ نان شیبوک نشان
کہ گویا چھو مفلس بین دزمان
انن چھی تہ در خانہ آن لعین
کہ یعنی نمبردار بدرو کمین
تہون چھی متن پیش کش سربسر
تہ ڈیشت گرہن خوش سع ی پیر
دین چھوس سع تہ ورگو کھمی پٹ بد
کرن تودہ بدروی چھوس مرحبا
بوکر ہتس تہ خوش شاد ہنونی خدا
بتن بال و بچہ میانو رشی پٹ فدا
بوام گرپیت آسوس ٹہاہ زا
پین گن ذ دق چھوس لوام گا ملت
تہ کرہ تس ہا از دم ا تہ و ہا
پیرنا گہ سین مبتلا در بلا
سو احسان تہاوت مہ عمر تمام
نہ گرپیت مہ ذلہ ہین نن تمام
سہ احسان تہاوت مہ عمر تمام
نہ گرپیت مہ ذلہ ہین نن ذوہم

ایون چھس سہ بانوی دِہ کورسان
دیون فش بیہ دوگ چھین کھور تس
دپن چھس اگر زن ژہ بخشی یہ کور
کنیزاہ بو چھس چاپن خدمتگار
ژہ میانن ہین مولنی مرز برت
مگر خوف و نہ چھوم ایون در نظر
مکانہ بیہ کوٹھ چھس و نہ بجپا
ژہ چھوی پوراحسان کرمت مہ
سو خانہ تہ کٹھا بکدم ژہ ذال
بیتھے باٹھ ژور چھ غیرت ابن
ونن چھس کتس تل گرزہت اکہ کتھاہ
بوقت ضرورت اسی چھی تیار
یہ بوزنت چھو غیرت گرزہن تس زیاد
گرزہن بہ چھوی سود زو دیگر بدم
مکانس بلہ ناد کوی شعلہ یہو
چھ ہیرن نبر اہل خانہ تمام
گرزہن چھ دہقانیان سر بسر
سو دزد دلاور چھو واپس ایون
وچھن یام یانوی سی ایوان
ایون بر وٹھ چھس زِ ثرِ رَنل
بوہز تس ژہ ل چھوک ژہ میانوی عزیز
منبر دار گومت چھو وکھ نبر
و ماہ بیہ ہستین تہ کر بخشش ناز
بیتھے باٹھ اَوہ چھی تس دوام

تس ژور سی اندانڈی گن گیرن
دلا سا بدار اکرن گیا تس
چھو نہ چانہ احسانہ نشہ تخت دور
مہ کیا شرم چھم تہ مہ کیا چھوم تہ عار
مہ پتھ کیٔز غمخوار یار ز گرت
و نہ چھوی تنگول خام سورس اندر
ایون در نظر بیو نہ و نہ کتھہ ز بپا
نگہ میانو دعوی چھو و نہ اک زرِ بپٹ
بلا شک گرز ہی یہ چھی وپانیال
بیہ کیٹ بر مہا چھ تسی دیون
بو نہ کور میانی ژہ پٹ بیکھواہ
دہ چھوی پیشتر ژی پلن اختیار
بیکدم چھو نیرن برائی مراد
دیون نا پتن خانسے بیک قلم
کو چھ ساتھ نارک شرر تیز گو
تون شور و فریاد و غم خاص و عام
بیہ آن نبردار مرد و دو تہ
نبر دار پایہ تہ چھوی کین
بیہ چھی و چھنا رسوزان ڈملن
گمرن نا سہ تہ ٹی پانٹ چھ سج
پہن کور پت چھی چھاپانی کنیز
ہین ہار ہ د و لان تہ بہ خبر
چھو و ھنگی بیانہ اندرس بانہ
دہ دز دگر لیتس تنگیس کتھا کلام

بوزن گرن سورمستی گرس
چھو نہ کینہہ روزان تتیکس
چھ آسان گمت جمع ساری سکان
دپن اک اکس چھی یم گرو کان
اندر چھوی اتھن گر پیوست دزآ زوال
وچھن ژورہ یومت سوٗ مال و منال
زیادہ تس عشق گرزہن بعد از آن
دپن ہی خدایا یہ کیا گو وکان
یہ کم کر خرابی درین خانمان
یہ کم کر خرابی درین دیگدان
دریغا سو ایوان و کیوان کجا
دریغا یہ کم رایگان دتو فنا
دریغا ہمی طاق و درہا تمام
دریغا سو سقف و دریغا سو بام
دریغا سو کتھار میانوی کجا
دریغا سو شالی نہ کئی کجا
دریغا سو پوشاک زیور کجا
دریغا ہم اسپہان عادی کجا
دریغ کئی میانو ہمدرد
یہ کم دیو بتقریر ہم از قہر
خدایا تس کر یہو ی جل
بیکیا او اکس پتھ کتھ دوز بد

اَن دِ زمان چھوی سوٗلا چاڈی
غریبن ہیٖن میانی یا ہی
کرن نزد وکی باہ ہمن بیشمار
ہمت مالمتس منز تہند گرہ بار
گھی ازشکنجہ کرن چھک عذاب
ہیون چھوی سو قریہ دربن وغ ب
تہ دہشت چھہ گامی وِ دن زار زار
گرزھن خوف جانٔ ہمن بیشمار
ہھانی ایون مقدمس نشس تمام
کرن عاجزی بیان تس کن سلام
چھٹ مایہ کھیہ بیان چھوک ابن خیال
کمہ وکیمِ ہیو ماوہ اندر وبال
اژانی برس تل ہین نٹ نٹی
نمبردار وسندہ لرزہ اندر کافٹی
ہتن چھوی ہتس دہشہتن سیٖ تی بیتین
دپن چھوک یمنو گریست پہرو ہمیتن
جہ کرمو توہی خیر بیاد بار
چھو نہ باوِ وژدان تہوہی زیہنار
وچھیو وبکمس ہمیتن در بلا
توہی ہمہ اتس چھیو یہ چھیو مدعا
پہیمزاہ کمہ دِ خوش کریو ہاہین
ہمہ تھاو ہمیدا ای خبثت وکین

نمبردار چھوی بر وہنٹھ کن تس اتن
یہ گومت ژہ چھو ہینہ مہ گو ہمت دکس
قیاس اندر چھوم چھو کمسند یہ کار
یہ گا ماہ چھو گومت خراب و تباہ
یہ گا ماہ چھو گومت تباہ و خراب
کرن ژورنی راسدارتی تمام
زنانہ چانی نہ چھیم زن بنہ
زنانہ چھہ چانی نہ چھیم زن بنہ
غمس منز مہ مر کھتہ مہ کھہ خوف و ڈر
ژہ کرسنے تمی از کری می پگاہ
ژہ بکپ سیاتو سوی چھوی ہین گرہ بار
چھوتس گرہ یستس سوی رپورٹ داہیون اَن
ایون تھانہ ہنت تھانہ دار زمان
نمبردار بر وہنٹھی چھو نیبرن یز دد
اتن نادِ دِنت گریستس دِ زمان
دپن تھانہ دارس چھ آسو مالدار
حوبلی کٹہا دہ بیہ زاکو ہس
تو آسو سن ہین بایو زانن رفیق
یہ سلہ اسس گونہ گومت منز چھوم
چھہ ینہ وار یاہ ژورنی راسدار
اس لعنتیس وچھ کیاہ آو داو
یہ وچھتہ یہند وی دلس تس چھو ناس
چھولاگن اسس گریستس موجب
سو چھوی شبہسے پٹ بیانہ ہون

دپن گریستس ایدل وجان من
یمی ژی کری وچھ خدا کیا کرس
رپورٹ ژہ کرون اَن تھانہ دار
یہ دکہ زہیران وہم شیخ و شاب
کہ وِ مہ زہیران وہم از شباب
ژہ وچھ کنھکلن وَن ہمک انتقام
یمی چانہ کورہ تمی میانہ چھہ
یمی چانہ کورہ تمی میانہ چھہ
سو دشمن مہ چھوم چانو اندر نظر
کرن از نہ بیخ فردا تباہ
اکی دزنہ سارن لگہ ینہ بہ نار
پین مہر لاگت چھو تھانس دِ یان
یکن غار تھانہ ہنت چھو باد دمان
ون تھانہ دارس چھو گعت وشنود
نمبردار خنزیر چھوک بیزبان
لقب دِ تہ تہ نیو ہس سراسر زدار
ہولہ مونجہ یکیار کل گا بوہس
بلاشک ہیوی آسو میانوی شفیق
یہ تاوِن اس ہیو نہ پیو محبت مہ چھوم
ہمیں کرہ خرابی ہنو آ اشکار
یہ سند کینہ چھوس وچھتہ تس کیا بنیاد
یہ جو ہمیند شکاری تہند موقہ آس
تہ زانن نہ کنھ پاٹھ دِ تومس دِ ب
یہند خارجی لعنتی چھس ون

یہ بوزت کرن چھس تی نزاہ پار
ژہ چھوک سیاٹو مولی تہ اس چھی علام
سمندر دلاہ چانو اس مشل جوی
سوکس ست کلہ آسہ اسہ منز عیان
منگن اس چھ ہر وقت چانی گجر
دپن چھوک سو خنز بروارس جواب
چھوگا مس اندر واوتت شعلہ نار
اس ہہرہ سنز واز شہرت اسی
غرورس اندر آسو کیا بدمقال
اسن یہ کرہ ہی خدائی جہان
اس گو یہ بہتر اسی گو نہ جان
وہ ونتو کرو کیاہ بیکو چارہ اس
سو تدبیر کر تو برائی ثواب
بلا یاہ چھ گامس نہ ر واز ترش
یہ بوزت زمیندار چھس تی تن
ونک اینہ تت پٹ کرہ اس عمل
چھوزاتن یلہ سوی خبیث لئیم
دپن چھوک کرہ یو چھسی دہ ذلیل
جمع کل چھ تمہ روپیہ تیری ہت گزہ
وہ رو دیم چھ ملزم کرو کیا ہتن
مگر موکلی گژھہ اسی زین بلا
یہ بوزت زمیندار نیرن نبر
اسی چھینہ کنہ چھی مس تہ صفت
چھ آسن اڈی ڈ کرت بیٹھ ی رقم

خدارا وہ اینی ژہ سیاٹو رحم و عار
اسی بدنمکت چھی ژہ چھوک نیکنام
خدا تھاونی شوب تہ آبروی
سو کرہ ہی حقارت ژہ پٹ انیزمان
یہ چانو سایہ پتھ دشمن اسی بی ضرر
ہنو ہہرہ میانیو گمت چھو خراب
یہ کینیاہ ٹھ زہو را وتون وقت کار
اس آسن نہ حمت تہ واریو اسی
سو مہراج آسو سنہ اندر خیال
زنخوت مس بنیہ دونکول وژان
سپن ناحق اسہ پتھ اپن وکان
یمی ہ دہ سپن گژھ ہو مارہ اس
یمی سیت گژھ دور رنج و عذاب
اسی پٹ ہی گیاہ واز ترش
ژہ مختار چھوک تہ یہ نہ آنگ دن
ہکو نہ کرت حکمے ناہ بدل
لگم زاس اندر سراسر زہیم
یہوی فیصلہ میانو چھوبی خلل
یمی خانہ دار صاحبن ہیوان
یہ کینیزاہ گژھ نمک چھش تہ پای کر
غمس منز یہو چھس گو متن مبتلا
کران مرحبا مقدس ٹ تہ بر
چھو اقبالمند صاحب نال و جت
چھ یعنی کرن سو دگوئی ستم

یہ فرماونک میر دہقانی
جمع کر ہتہ ساروی زمینداری
یلہ زن کرن جمع تمہ مبلغات
حوالہ کرن مقدمس کتھ وات
دپن چھوک سہ بدخوی چھو منز جہال
پولیسہ ریٹنہ علی کل حال
چھو کیاہ افسرنکانہ بس ہونا ک
زہبیت گژھن تو چھت بیٹھ کینہ ک
سفارش اتھ ون فلان تا میر
کہ شاید رہائی لبو زین خطر
ونت تی سوی خانہ خود گژھن
اساتی ازن تہ ذتانے دپن
ہتے رٹنہ کو تاہ میانو ہی رقم
خدا ین ای پٹ کرن کیا کرم
فنا اک سپن دشمن کینہ خواہ
دوم رعیب گو پنڈ میانو ہی
ترحم کرہ یوی ذات پاکس سبب
گمت چھوم دلگیر کیاچھ تعب
صندوقس اندر تھاودو رقم
کرو خرچ پاس بعض تہ ادام
دپن یلہ دہ چھس کی زن دست فام
پولیسس چھو ماد ان کرای نیکنام

پولیس تہ ہی پٹ سہاہ خوارہ خوار
دپن چھی چھ یہ ہفتئے زیر کار
یہ ریپاٹ مارہ گژھو سر بسر
مرو قید خانس اندر زین ضرر
یہ بوزتھ تمی مرد مسکینیان
بڈن چھی بدریای غم بیگمان
اژن لرزہ چھی یام بوزن تیو قال
کلام مستند پُر ز زہر ہلال
بیہ چھس کرای سہاہ عاجزی
زہ چھوک میانو رب اس چھ چیانی نچی
ز ریپاٹ اس مارہ گیمت تمام
چھو نہ طاقت ہفتہ ای نیکنام
زہ کر ترٌہ کتھاہ یہر پروردگار
رہائی بوہتھو ازین اضطرار
تہ کر پننہ اتھر یہ ژی خوش گژھی
بیس اتھر دن ساوتی نو بزی
بپہ آدمی خوارہ ہوی بدلگام
یم زاہن چھو بی وکیتن اس بدنام
یہ لوب موقہ تہی جوش گو نعم تی کرہ
یمن یہر دمہ دن کتھو
ونن چھوک ستمگار بیدہ ورگار
دون نہ تھانہ دارس تہند حال زار

دپن چھوس نمبردار کوٹے گروس
زہ روز خوش نہ خورم مگر نفتہ غم
بو افسوس چھوس اتہ اندرئی کرانہ
دپن اتہ چھیہ رشوہ یہ گرتم حرام
زخانہ چھو نیرن ادہ بازگشت
ونن تس چھو گیمت چھ کامی خراب
یمن چھو نہ نان شبوک اعتبار
چھہ مقروض کانہ چھوکنہ بننیس ترن
وہ یم رود ملزم ہتن کیاہ گرہ
پولیس بوزتھ ون چھوس جواب
شہادت نظر دیڈ بیدہ آسہ ہن
تفتیش کر پننہ طرف سہاہ
دمک کو تتہ چالانہ بے اعتبار
کرو صلح یمنی ابا ہمد گر
پولیس پن چھوس ژہ چھوی اختیار
یہ بوزتھ سوگر گس نیاد رزمان
سپن خون نو شی پھٹن سوی نیبار
ونن طرہمن کن نہ روئی فریب
سیتن کرور وکشے بار ہا
وچھن یہ چھ تس آدمی خوارسی
ز تفتیش گومت ہتن نار رود مار
رٹن بای تتہ ند کرن تو ادوپار
پیاس نبی وبپاکس قرآن
دپن چھو کرا گر زن اتھس منز خدا

گڈن تس یمی لیو نیپہ اس دمنوس
خداین یمی روپیہ می سوز نم
یہ ہن کُر خداین منع در قرآن
دپن سوی چھو دتو نم خداین تمام
ونن تس پولیس ہمہ سرگذشت
کو نہ چھک نین کدمژن ایجاب
چھہ افلاکس اندگمت جوار زار
سینس لیت چھو کنہ نمک کالجن
تھونا یمن پٹ چھو نہ کیاہ کرو
ونن چاو نو ساروی برومی صواب
ادہ جرمس اندرئی ما یہ ہن
یمن نشس نتائی چھنہ کانہ کتھاہ
ژہ ون لی ای ہم پتہ اند وقت کار
زہ کر ژہ چای پیالہ ہموک مختصر
کرک ئی تہ می پٹ چھو منظور کار
اژن ملزمن تس چھو در قید خان
چھہ اسی پن بد دہن گرگار
تو ہی میانو بوزونہ زاہ ایجیب
یہوی چھو سزا ون ازان کار ہا
ز ہیبت اژن لرزہ چھوک پانسی
ہتس ڈیشتھن زیادہ گی خستہ کار
بپاکس خدا سانو ابنی ژہ عار
اسی پٹ ژہ کر رحم ای مہربان
ہماو ورتت تو نہ گرمو ابا

اگر مانوم تم کرس زاده پار
پولیسا چھو بد روی تہ بد لگام
کرت حیلہ نیرن چھو مردار خوار
دپن چھوس جنابا کریاس ٹھاہ
چھیم سوہ دس اندر ٹہ یامت مام
کرم روپیہ وٗہ ساری نش وصول
دوم چھو کتہ کانہ جرم ہینی ثبوت
دِتت نئی نمبردار نیرن نیر
دپن چھوک یہ بوزن چھو کھنہ مبارک
سفارش فلانے انیوم لعد ازان
جمع تم کرو جلد دوہی اندر
یہ بوزت گژھن سوی خانہ روان
ہتوت کینہ نش بند چھہ آتن تم
تہ دلیشت چھہ خوشیا گژھن تس خرس
پس انگہ ان چھوی لمنیدری
دپن تس چھو پہوم داد چھانوی کس
نظر چھو نہ ژی کن ہرکاری کر
پولیس کریاو بینہ طرفہ زحد
ولیکن نتیجاہ ژھن ودا و نہ
خبر چھا ہتو یا گژھو مبتلا
ثبوتاہ نظر دیدہ چھو نہ کیا کرو
مہ دانتن چھہ ون ای یا گتن
اگر فیصلہ بانہ بہتر تہ جان
پولیستہ دا ادار اگر و

خدایا دس ژہن یتس رحم و عار
بو چھو سن یا نہ لرزن یتس نش مدام
گژھن تھانہ دار تس نشہ ہر کار
چھہ سکین گیمت ہمی بے شمار
یہند شور مرن فاقہ سیت صبح و شام
چھہ ملزم ہمی پانژہ ای ذی العقول
جنا یا غنیمت یہ زان نار سوت
دِتن ملزمن ہمیتن چھوی خبر
بلا یاہ چھو کہنام سوی امہ یون
مقرر سپن ہت تہ پانژہ آن ۱۵۰
نتہ یاو چھون بیشتر چھو خطر
نوشن کوری گہنہ پاتھ نیون
حوالہ کرن مقدمس چھی بدم
یری روپیہ شیلاہ بیشت یتہ نش
لیشتہ کینہ آسوی ستمگاری
سو چھا تو نار چھوم بار مبالغیس
ودھیت تی یون نار چھوی ہر
ززیبات طالقہ شر ای معتمد
یہ محنت کرت جاسلاہ آو نہ
ژآن جرم اگہت تہ ۱۰ وہ ای ای
دیرن تگی محنت اسی جامر و
پولیس کہ ولیعی کت یکن
نتہ چھوی آسی دلیشنوی رکا
نتہ ودیلا نا گہای یہ

بتی فیصلت ہیٹن ای رفیق
دمی گرہ ساروی چھوسی ژی شفیق
ہمی دقتہ بید اگر ہی تہ دم
ژہ کیاہ چھوی ہنوی پانی پیٹ غم
گذارا نہ چھو ینہ ژہ ینوک عیان
نہ صندوق کونہ رود بیت نی مکان
نہ مال و مواشی نہ گہنہ پوشاک
تہ ژورو داوک مہ پہوم سینہ چاک
یتاحق بلا طوفان ژہ یک
چھو اکس بت تہ ۱۱ دہ یہ جرم عظیم
گر یکہ دہ آت مبرہ چھوم خوف بیم
یہ بوزت دن چھوی غریبان
یمون شور محشر تہ آہ و فغان
وچھن حال ینہوی سراسر خراب
زیکتے یہ ژت بیج و عذاب
کی عقل و زن چھہ تس بر قرار
ایون بوزنہ چھوس یگ رفتار
یہ زان نہ کیاہ کرتم ام بہ دہن
تو یارا بلش ام زنیج و زین
یہ چھوم دشمن دین یہ زمان
بیاو قن ام دیوم خانہ

پولیس چھو نیرن زده سر بسر
پر ڈھن کاٹھ اکھا چھوسنہ اصلاح خبر
کیه آ با اس مقدمن کیاه د توی
رقم کنتو کرن نه کس کیاه دتن
الکھت زیاده نه چھی کرن تس دعا
پھتس مقدمس آسی مرحبا
پس انگه دن تس زمیندار سی
غریب ستنه ناداه و لاچار سی
مه پنجاه روپیه مفصل کرم
تمی چھانه بدلیه پولیس تم کرم
کرم زاده پاره پھس بے شمار
کھورن تل ژھنوم تس سینه دار
یه بوزت زمیندار کیا خوش گژھن
چھو اده خود بخود سوی پشیمان گژھن
مه ژاه مانه اسنزی کاٹھ کھاه
وچھو بچھس کوت گو نیکخواه
بدی بیان تھا و نه اصلاح تس
نگن پاره پادی پھس مقدمس
مه سم نظر سوی اعمال خویش
و شرمنده کرتس نه احسان خویش
ژن عقل چھی گرسنس کر نظر
زکر مبردار مردود نه

امی گرگن از روی کین و حسد
بد ندان امی مار کھیوس تمام
یه فکری اس چھو ینه هر گز ترن
تسلی کرن تس چھو سوی ضمیر
مه دو پاره کر تھم ژه جگرس اندر
پولیس پھن پیتہ دمه غم مبر
ایون تھانه دارس ننہ سوی لعین
ژه کر رحم اسی پھٹن ایجناب
ترقی دیہی بڈ ژه پروردگار
ژه سپنوی وه معلوم استه یه حال
پولیس گژھن نرم دل زیاده
رہائی ہند دی اس لکھو واقعات
حکم پس کرن ڈومے گرگسار
یه بوزت جمع تم گژھن خاص و عام
پولیس کرم زاره پاره سٹھاه
دپوم تس چھه مسکین ساری یتی
رحم کر غریبن پھٹن چھوی ثواب
بصد عجز و زاری بصد ناله زار
یه تصفیه لکھ ینه موافق تمام
یه بوزت سراسر کرن چھس دعا
پھوی چانو سایه اسی پٹ مدام
وچھو بیخبر کیت یم میان بای
امی دنو اسی زهر کوی پیاله چُپ
سخن مختصر کیاه پھو طول کلام

دتن دام خویش م از روی بد
امی اڈ جه پھت ئے آیم لا کلام
پھوی چھوم وفادار بل چھوی و من کی
اندر کن برت زهره ستین شریر
و دان چانو چھوم زهر و خونه تیز تر
مه آداته کر و هرتی دون اندر
دین تس چھوس پاره دو دلحزین
لکی اجر پھس حق مستطاب
اگر زن یه مسکین بنی ستگار
لعبه خاندان پھومتن در زوال
دپن تس نمبردارس اینا مور
جمع کر زمیندار ایکو شصفات
جمع کر زمیندار ای بد شعار
چھو لکچر کرن مقدم بدکلام
ژه دو گیم تس کھور ژن بی شباب
پیاده مفروض و مفلوس ساری یتی
تحمل ژه کر در دنگ و شتاب
اس افسرس آو ون رحم عار
سو بر صلح آسی نه بر انتقام
خدا انتقام دنی زنده چھوی ال صفا
کشاده تھون سوی حق ذوالکرام
امی لعنتین اسی تیغ و ای
بظاهر یه گوفش اسی پٹ کرن
کرن تصفیه چھی نمی والسلام

وچهو منڈی کینه ودیس　　ظلم کیاه کرن تمند ست گرس
کرن نار سیتن سو خانه تباه　　بمعه مال و جاه دست بی شبا
زمکر و زحیله کرن سوی وچار　　ندزدان و از نار پراٹون ندار
تسلی ته تش آوند بعد ازان　　پییس اندر لاگنے ناتوان
وچاری کرن بس نروی غضب　　کجا پچهی جای نه ای عجب
تهون زیر احسان کرن قصدا　　نه یار ای گفتار او وقت کار
مبعه گام مهت کرنه ساڑی فنا　　یزیدن ته کرنه دوآن کربلا
یزیدس جهوناوی په چهو ضد ید　　چهون خون مردم یمی بد طنید
پچونه رشوه بل خون مردم تمام　　سٹهاه بن چهو امر زنشه رشوک کلام
پچهونه رشوه بل خن مردم تمام　　سٹهاه بن امی نش چهو رشوک کلام
یهوی چن همیشه مین کاروبار　　زمیندار خائن کرک لوه پار
یهندس حقس منز چهو حکم خدا　　ژه پر پانه استغفر بهمه ها
کرن بد تمی توبه یا نو کرن　　اگر زن ستت بار توبه کرن
نه بخشکنه هرگز خدای علا　　کرک کر حق یمه رسول خدا
یهوا مرحقس کر وکنا بدل　　نامر نبی ژل یمی پر خلل
حقن تهاوت یهند باپت جحیم　　گڑهن مبتلا در عذاب الیم
مین ظالمن آسه ظلموک سزا　　گڑهن خوار یمه در عفو با تهها
الهی بحق شه انبیا　　زدیشان رچهون مرزه میر امجدا

بمبردار سی آسه ما کهنه ملال
اس موقعه آسی ون دینی و دوبال
تلاشاڈه کره مالیوک زود تر
کہ شاید رہائی لبک نان خطر
دتش بروحفظ اعلان کرن جمع کرکین
پو تهس ست لذت چهینه چارن جبین
گڑهن تشنه برخون مردم پچهوی
گمت عشنه زن گرگ پرینه چهی
پچهو صیقل کرن ندنی بس بزور
کهون گوشت آسه دمی بس بشور
کمر بند چهو چارن برای ایذا
خدایا کرک مبتلا در بلا
دتش بر وحفظ فی دوز اعلان کرن
بجلدی انیو مالیه بی سخن
جمبر دار چهو پهو نه غافل گڑهیو
بنا حق بلاین اندر ادہ پیچو
پچه بو دنت چهه مسکین لرزن تمام
منگن الامان از خدای کرام
وچهی بچهی چنی پچار یا
ژه کر مالیوک چاره کهنه استار
پچهو موکلن نه تش نشه اسه مجال
پچهو بد دوی خوی ته بدفعال

در بیان جمع کردن مالیه و منادی کردن پیشکهایه

ولو گر بیت بابو کر هو سها　　اسی پٹ هش نو هیو ما تما
چهه بت شاخسے سبز بابه کهس　　نمبردار بدخوی زن چهی کهون
خدایں اسی گڑهیه تهاون بلا　　چهه اتهال پیشی اسی بر ملا
ژه چهوک شو نگنهی هاگ اسپنوی عیان　　فکر چهینه کهنه ما بیچ ایچوان

بو تحصیلدارس پورٹ ما کرس
چھو نہ کہنہ دیون ہا لیہ مقدمس
بیہ بوزِت ستمگر سو ڈوم لعین
ہتن چوب ستّ دِزِ دوِ ازر دوی کین
تر ہی لو دہ وی سیتّ تس چھی دگان
منگن الامان اِبن نہ مان سہ آسمان
بہ چھو بیہوش سپن سو دہقان غریب
وُدن جانورتس وچھت بعجیب
سو گرگ سیٹھا لو تہ بیہ چھو سہ چھڈن
وچھانی چھہ آسس زمیندار ہا
کرن خود سیتّ تستری چھی کتھ
کرن لعن و طعنہ تمس بیشمار
زہ چھوک بدنیت پاپای دغادار
نمبردار سانوی چھو بس ستمگر
اسس بیہو دوم کانہ چھو ہیکہ
گرہ کرمن چھوی حدِ اِین بیجا
بمن ساتی پھٹنے پٹہ بہ چھ
دُن ہر اکھا بیہ سیتّ ابن سحر
دُن چھو ہم بہ مقدم بوتی چھو مس کُن
کچھ پوت چھو سہ کڈن ہیچگاہ
سو گرہ رجنا دُن بیتھے خوشحواہ

چھہ آسن اسی لرزس اندر مدام
بلیہ بانچھ واتن چھ تس مقدمس
نقل چھوی سو بانچھس کرن العبد ازان
دِین چھوی ہمک سارنی انتقام
یلس آسہ دہ تس چھو کھان پندا
بیتھے پاٹھ چھوی پرت اسامی لکھن
منادی کرت سنبراون رتن
دِین تس پراکن لوت چھی یو چھوی
مہ تحصیلدارن چھو ہنو مت لکھت
اسامی لکھن دفعہ کنہ چھوی زیر
فلان رقم دہ چھی زیر چہ فلان
ترمیم پر چہ چھو مس ستّ بیہ چہ لہ چھو
رقم چھو مس بیہ تمہ سپلیش الغنڈ چ
بیہ خرچ دہ چھی روپے اک کھس
بہ بہ کہتام ترہ روپیہ تستی تمام
بیہ چھو مس چھی تی چھو مس بس
سو وایس ہکن چھ سہ تس کھ دونت
کھوزن چھو زبد روی آل العین
اگر کینہ کر آہ واہ زان مقام
چھوئیں دچھو تس ڈوم تمغا ندر
حضوری چھو آسن تہو مقدمس
ہتہر کو نہ باون چھو ہن گرتیت گان
تر ہی لو دہ دس گرہ تیی مرن
سانتن خونی تام چھو ہم اختیار

گمت نی دداز خوف آن بدلگام
ستمگار سی بیہ تس مزندس
نقل تن کرن اصل تھاون نہان
سکجس اندر لگ بمی خاص و عام
بمن وُ دچھہ تس چھوی ہون لیست ودہ
مہ چھو ہم بو زمت وُ چھو ہتن کا ہتن
حد مالیہ بوزہ ناون رتن
انیو حالد فرد امہ تاریخ چھوی
خزانس شد اہم گرہ ہن چھوی پرت
وچھن چھوی متن لہ دہن گن چھو بیر
بیہ چھو مس رقم دہ زیر چہ فلان
چرائی تہ لو نور بیہ کوت چھو مس
وُنہ ماکرم گت مہ بینی گرچ
بہ سرکاری گو بو تہ چھو مس بن
چھل پیچ واتن چھو امسند نظام
چھو کہتو آدمی خوارہ گرگ کہن
نہ دعوی کنی قسمکوی کانہ کرت
چو خنزیر اسود چھو چارت حسین
دِین چھو مس کری ہا جہ کو ری تمام
پسندی بیانہ کرم بیشتر
دِین چھو تس چھو یہ بیمہ ای بدنفس
اکی اکہ پرٹس بمی استخوان
یعلم یہ قصہ دوزی رفرون
وُس گنہ کرہن چھ بیسیت تا وما

سو آتسن گمت کو یه انتشار
کچا پر زکف چهوی تسندی هان
دین چهوک هنو میانه بهرو ونیو
توهی میانے سزرسی کهرائن
تهندپیه کهن گومه کژنادوا
کلام خدا چهوم مهٔ ون نهرسی
ڈیتن بین کهنه سوی کرد کار
یه بوزت چه شرمندساری گهڻي
شناها پرن منندی بیشمار
زلاکی لوته اگر اکے چھی تمام
یه کمترزاه ونن چهوک ته آتن چھی
علیحد گوبیه ڈنوی مقدمس
اگر آره تسن مالیه اک هزار
بلا بن تژهن توه ونیوگیا گرد

گرزن چهوی مبانند بولعین
زسودانخ بیني تمس دهه کهبان
علاوه مس پیسه هتهو ونیو
بو آسوس دین میان چهو جان وین
اگرزن کهمو چهوم نه بڈ نا ونا
کهمی یین نه سوی اهل ناری بنی
توهی زاگنوی چهوم گرس لو نه بار
بلهٔ زن سوسوگند ها چهوک گرن
گمت لرزه سیتن همه خسته کار
دین چھی تنهین مقدمن ان ولام
دهن یاتره چهکن دیوان چھی تمی
تمس کنجرس لعنتی بدرجس
علاوه بین یا تره هت ناکار
خدائے مین گاله اسں امرو

دربیان بیمار شدن نمبرداری جمع کردن مالیه معتبر او

مه پوتر اکس نسبت قضا عجب
دهاه اک چهو مشهور بڈ نه کلان
نمبردار نمه گانکوی خوک ر
ننگمر بهو دا چهو نسل ڈ تا
بهوی واهی مخبرس آشنا
دپوم تم کو آتسن تهندوی گمت
در آن ها کرن مالیه جمع اس
امی مقدمن بیاک کر معتبر

کری عرض سادهی گشت جهوتی مه
فے سرحدس منزسو قریه ڈان
بهوی آدمیخواره چهوی بیدر
خدایا بجیدی سو کرتن فنا
هی مخبرن نوشته توشی تاو
نمبردار بیمار آسوی پیت
نمبردار سادی دینگار اس
کرکس مالیه جمع تم سربسر

۲۰۰
زه بهت گی علاوه ازان مالیه
ودن مقدمن هتو ازان حمالیه
مه دیوس یه کیاه گوی دن کیاه چهو
تهنس اضطرابن نمد کیازه چهوک
خوشی کیازه چهو کنه گرنت اندر
علاوه زه بهت آی قحطس اندر
یه بوزت یین زیاده گرس اندر
دپس تم بیماری لوکس بتهیر
عیاس امی مرتنی گهش مه گر
یه بیمار هند زور نکس جه قهر
یه کیاه گو مه آسم بخت بیچاره
یه گوتا و تاه کو کٹے بن زحمد
ودن تیوت دود کهنه اختیار
تهریته نه بهوش گو بدقرار
کرم تس پهراو ا مدار آسمه
خرانسن بهش ته چهوک کینه خواه
عذر کره از قهره دردی
در آخره چهو درپیس یه
دپوم تم قریه زه کرم الفرار
دیون کیازه چهوک هر کی
اسی شیر باده چهوی ساری
اسی آب حسرت بیچهوی ساری

یہ بوزت سو مقدم وون بشمار
کرن گر بہ زاری زیس ا نکسار
دین چھوک تحصیلدار جلدی بیون
بیکدم حوالاتس اندر تہ بیون
ژھین تس حوالات اندر زیان
چھو مقدم بین چارہ جوئی کرن
تحصیلدار سندِ آسو سپس معتبر
چپراس منشر دِین تس خبر
کرن خرچ کنھ روپیہ چھوی سخ یکین
کرن ساری چھوک عنایت یقین
پتس معتبرس کرن زاری یار
زیس عجز زاری زیس انکسار
چھپانڑ اوہ روپیہ خرچس نیا بکم
یمی کتہ ہو تحصیلدار صیبس دِکم
مہ کرہ آسہ باغ گیتہ بسٹا
کرن لعن وطعنہ آسو ہر کہا
گند مراہ مہ کنھ آسو نیو ت ہن
بوٹہ ہہ ہن نکہ دشمن کوردمن
گئی یام کنھ تام بالکل سوکت
مکھو دِم چھ رکھو دِم نہ بین چرلت
بوردوات زمند گژھہ ددجہان
وتن ردو پدزہ کہان و مہان

چھوی خوان مردم چھپہ اتن حلال
دین چھوک چھو ورچھین یوم الحساب
یمی ذینہک وہ کنڈ وعیشہ سان
یلہ زن تتو آسو اتی اسی
عذاب الٰہی ہون گاٹک تمام

بچکت اُتھ سا تو شو زتہ عیال
کھوژن چھوکنہ کنہ ازحق مستطاب
زعقبی تہ جنت چھو بہتر تہ جان
سو چھوی زال قبیلاہ تہ ترلوون آہی
یمن نوش چھوی خون دم مدام

دیہان خورون مالیہ نمبردار از زمینداران

تعجب ازین یہ تو زیادہ تر
یہ پاسہ چھوم ڈیو ہمت بارہا
کہ بعضی نمبرداروی گرسیتن
کرک خرچ در خانہ خود تمام
ڈیو خرچ کر کارخیرن اندر
کرک خوان لوان شاہی تیار
نکوک در یہان عرتوک شیع دور
یلہ وعدہ قسطوک گژھہن ختام
گہی ژورہ روزن تہ گاہی ژلن
یہوٹ وقت منز جیلس اندلدن
کرم کیاہ مہ کھو مالیہ اک ہزار
معطل مہ ہوتن وہن تہ زن
دس وہ یہ بانزاہ کرن تہ
سخن مختصر جیس کرن پین بام
دین چھوی تحصیلدار صاحب نس
دپنا چھ وس گرت کہ نہ قسطوک خیال
لدت جیلس اندر کرتہ خوار وزار

مہ چھم بوزمژ کیژ سئے نش خبر
مین گرگمی ہند یہ اطوار ہا
ہتوک مالیہ نش مین احمقن
اڈ یو لد مکانات تتاہی کام
ہتن لہ ودمت آسو ری گبر
نہ غر چھاہ کرتہ ما دہی بڈ وقار
یہ چکنہ خبر یا چھو نا وہ پہہ تر
چھہ واتن من دستگاہ از حکام
دین چھی کرم کیا حکام زمن
مہیا مہ دل چھوم گمت لو رکن
تحصیلدار سی لدہ بیزار یار
کرم کیاہ یوما وس وین کت تگون
فرن یا نسے گن سو ہراج ہیو
تحصیلدار سی نش ان التزام
کرن نغرہ سہگین چھوی متس
ژہ چھیبا خبر کنھ علی کل حال
کری قرق مالس گرلہ یار

مرزا نو منہ کا نہ چارہ اُدہ اِن اندر
گڈھو ميانہ طرفہ توہی سربسر
ونيوس ورہ وھو ميانو حال
بپارس خدائش کريو زارو پار
بيہ رقم معدودہ سارڈي . نيو
يہ بوزت گڈھين نم سوي معتبر
پين پاڈہ تس ھيبت کنھ اچھو کرن
يلاون تي وقتہ لش مقدس
دين چھوس تحصيلدارن جا ير کر
زہ روز خوش زميندار سارا اک
بظاہر کري تري ھيٺن دا رو گير
بجز گريہ کرنہ ہرگز کنھ اہ
زميندارن پٽ حکم ون کڏي
چھوبيزن تس نش چھ گرگ گهن
تحصيلدار صاحب جي وزد گر
زميندار حاضر گڈھين سربسر
زميندار بيچارہ بوزت جي حال
چھ واتن بپہ پيش تحصيلدار
دين چھوک جي الاش اندر ترنيو
ہو قسطکوي کيا زہ گرنہ خيال
يہ بوزت زميندار ساري دن
عوض چھي کرن افسر آ زمان
حوالہ نہ کر منت نمبردار سي
رسيندا از ہرا چھي اسي

کرُم خرچ سوي بليہ تت اندر
تحصيلدار صوبس اڈ يوون اندر
يہ کينژاہ بنيہ منت مہ چھوم حسب حال
سوبت حاسي پٽ کرم رحم و عار
حضور تحصيلدار صاحب کريو
اڈن افسرن نش نقم بت اندر
ديون روپيہ چھوس مقدس کن قرن
تيہ کار بد روي تہ حمقس
پہ کينژاہ وني ترت ھين گوش کر
اکي اکہ سارن تمي نش ہمک
گهي در حوالات گاهي زنجير
زہ گڈہ گرہ پنيوي بلا اشتباہ
تمي سربسر بود حاضر اسے
بجلدي پتن گرہ واتن بکن
زميندارن پٽ کڈن حکم نہ
اگر روزہ کاہہ بيچہ رس اندر
چھرن کرو بہ بالتيں وقتال
بغير شفقت چھک کرن اگر دار
بشرب و الکلم تم شرت گرتک
بروکنہ ونکہ تام چھي بہ خصال
زبرن جم تي خاک بر سرار اون
اسي برہن قسطاہ وي ہيگيان
پاچھوٹس عنبر نالس سرکار سي
پيدہ زہوہ مقدس کروگيا اسي

سو افسريہ بوزت کرن نعرہ سخت
کراي بدزبانان واڈ ونہ بخت
نمبردارسي آوہ سو دعوی کريو
چھ بخشس چھ دعوا کرت تس ہيو
يہ چھ ماليہ سرکارہ سندوي تمام
بہ زود زودي کريو اختتام
دگرنہ گڈہ ہيو قرق جاداد سي
زمنقول بيہ غير منقول ليے
ضمانت ہين مالي سربسر
بوعدہ ديوم چھوک بن مختصر
اڈن چھوي پت ہين تحرير
بيہ دي وا نگان گيمن تيرہ
گڈھن خشکي چھن کا
تمن شدہ سوشر تہ دون مالہ ان اندر
دين چھي ملا يا ھہ يا مقدس
گرس کنھ شويہ سا ننس چھس
تا پت دين سہ تھين
بچارہ گرک
کرن اسي تہ خدا ان کرن
اسي تہ خدا ان قرن
کن مختصر چھي کرن و ديشود
کرن جمع تي ماليہ چھ وود

ژہ بن میانو شاہد کرتیہ دنیا
تس تہا نہ مقدمس منز بنا
مہ دپوس یکینہ بیٔ بپنت گواہ
یہ کنتہ درمیان زہ مران خواہ مخواہ
گوائی گژھکت یدہ تہ بتہ پتہ یاد
یہ چھو سن چانہ بیلہ کرُس تا دو مار
بو ناو سن مس کیجہ بس کیا کرہ
تو اکہ پٹ مہس کتھکنن بن فرہ
کرُس مقدمہ میانو چھو بی رضا
کھوسن نیشہ کوری فرون جا بجا
یہ یو زت چھو شرمندہ کیا سوی گژھن
اتھ دادنہ مقدمن تس دہن
تمی زن دژ تس تمی دِیہ داہ
تہ دوت نستہ میانوی بس پیٹھ چھو
کہتہ وسیت خالی تہ دا تو نہ تکھ
اگر زن عشرس دو فریت یکھ
کہ انشاءاللہ کس یوت ہین
منشس میانو عمری کرینہ سخن
توبین عیسیٰ و یہ تہ گو دولن
دژان مقدمس سو گو شادمان
تمی یوان چھوس تہ گاہ غم میٔر
شمس تن کدی نظر

برن چھی زنس اگر چھن تتہ رہا
زنانی نہ سزی ودن یا عیال
نمبردار سرکارہ سند معتبر
یا بعد رسید افانون ہیم
دہیو کیا چھ حکامن منزیہ چال
نمبردار تراوک کھتن مالیہ
رسید اماون تہ کرہ یک عجب
بجلدی اسر اکس تس گژھو
ولیکن گڈان قسط آسیو بدم
یہ حق کیا چھو مقدم اتھ تراوی
یہ کینہ زانس اسو دار و عقار
یہ ازاد ونی تہ مزدور ہم
فرق تہ کرن گژھو بس اختیار
یہ گژھو لدن جلیس اندر سو خر
عذابا تن اندر تہوان گژھو مقیم
سو تنبیہ بن وزہ ہی بعد ازین
دگر نہ یہ گو ظلم تہ بد ستم
زرانی یہی گبہ ملکچ تمام
عذابا یچ کلام قدیم

گمت سیٔ مبتلا در بلا ابتلا
منگن چھی خدا یس تہ ان تس زوال
دتوی قسطن تس کن اسی مختصر
دتوی مالیہ یس کنوی چھو نہ غم
زمیندار دی پٹ لوک کس زوال
چھ کس عقل حکامنی عالیہ
نمبردار تراو وانیو قسط شتاب
تس پٹ سو دعوی دیوان کرو
ہس ونیس چھو نہ جہات امچ چھوم
دوبارہ غریبن قسط ہیا و نوی
زمال و مواشی و واٹ تشجار
سو جاداد خانہ تس کلھم
کرن گژھو نمبردار معزول کار
شکنجہ کرن تس شام و سحر
گڈن جان گژھو تس رنج عظیم
یہو ی گو بلا تس یہ انصاف و دین
زمیندار دی پرنس پٹ یہ غم
زعیمن بجن کہ یکس انتظام
چھیون مرزہ زان قوم و خوارو ہم

نزاع شدن دوکس و اظہار کردن پیش مقدم و فیصلہ کردن آن

فاداہ یہ دون نی ہیو وہن
اکس چھو ون چھ دس چانی بدل
دژانم مقدمہ دیہ براین سخن

ایون تو یوی مقدمس چھی دن
دنیکن دیم چھو م اتانی و دل
کرس فوجداری لنی تو سو کن

مه آسوی نه هرگز یه چانوی بکار
توی می رٽن پیوم وَن کیا کره
زمیندار بو زت کرنخ اوپار
یه ذا نو ننه چیس لاجمز برار مای
امی لاجمز براد تسبیح یه چهم
پهوی آد میجواره ازلیس قریب
پهوس وایس هس نش گزهن لعیدا زان
سو گرگ ستمگر گزهن شادمان
پهو دیس سی مقدم ابن تیز تیز
چمی خون دردمی کدی استخوان
چمی خون دردم کدی استخوان
ذه چهوک ٹیته کا زنه فتنه گر
بهر روز فتناه نوی چهوک کران
کری محضره عمره تهاوی فرون
بهر وقت چانی چه وتن خبر
خصوصاً کرت ات فتنا دارد
ذه پٹ فوجداری کری ای کمین
طرفدار تمند چهوسی او بوز
ده از تازه سپنوم یه زخم جگر
گره سان برباد یکدم کر
ون زامه هون زغضب جوخ
سوی خانه چهوی ای زبن ان بلا
لب یلا غم زن سوا ایز گمت
رفیقان خود جیس ایلان هر طرف

مگر شک ٹوی یک ثی وه در اضطرار
بو شرمنده کر تهس ثی ره چهی ره سره
بو چهوس چا بو تابع ته حکمس تیار
اهس گیمڑن در نظر مگره زهای
زلیس چا یلوسی ذ بون چهوم مه برم
جگر چهوم کهون چهیو تهاون نصیب
دپن آسو مقدم مه گویا رجان
مه لوب انشکا دایه فضل منان
الوانی دپن چهوس کری ریزه ریز
ودی تیهو ذه پٹ ارض تیع آسمان
ودی تیهو ذه پٹ ارض تیع آسمان
خرابی کرت پت دهس سربسر
ذه تو چهوکنه سه کینه سیتن بکان
مشی دمهدم فتنی گنڈ برن
فلانی فلانس کرن بن ضرر
فلانس ثیه لا بونه وچهک ولی ذه
لدی قید خانس زلیس ختم کین
مه دپه بنکوی جا بو چهوم سیند
یه کرمت مه چهوی تی کری مختصر
جلائی وطن فن تسر لوپت کد
اذن لرذه تس گر بستن ان لعین
مگس الامان سوی حق خدا
ثنا دان اسرت امپت ته حمت
دپن جیس هٹ ذ وثه هو کر لعت

اسی بو زمت بیس روپیه تمام ٢٠
چهه دا ثمرثی مقدمس لوب پیام
نوی کره ثی مقدمن بوت حال
نه ته آسو کیاه تن پسا نوی هلال
ذه تول ته ذه برابر گزهو انبرمان ٣٠
ته سا روی جمهو مقدمس اس نهان
تن روپیه ته ذه چهوی ته نیرن نیر
گزهن چهوی میر دار سی نشس نفر
کرن زار و یار اوس بی شمار
ذه رٹ میانه روپیه کر آشکار
ذه بهه ذه بهو پیه کهن للدوان نحود
ذه وچه کیهه کمن تس او روز به
ذه بهه ذه بهو پیه کرهن للدوان نحود
ذه وچه کنهکس تس او روز به
کهو بوز هس سوته هن انو ان
کرو مقدمه اکی اکیب یا نوان
وچهن بیه رقم چهوی گرگ سپاه
دپن چهوس مکر کرسو بین کن پناه
گمت اسهی سوی مدد اذ اندر
دپنت زیاده بی چا نه کوری گهر
مه دا دا مدد اکرم تس ز حد
قدم سوی از ان کهار ای معتمد

در آخر ژہ چھو کنا بلا شک خراب
نہ چھی جای صلح نہ راہ صواب

ہیم دن ہتس سیت کوتا لڑن
ز غضب و شرارت سو وایس فردن

ژہ گرژہ گرہ پہنوی مہ کرتاوتاو
گرزن لحظہ چھوک بمانند کاو

ان چھی ہتس گیستس لعد ازان
یمی دیو ہمبردار چھیم یار جان

فرن چھوی ہتس پتوز مکر و فریب
دیون چھوی ہتس ہم کڈن چھوس شکیب

دین چھوس مگر مقدمہ میانو بوز
گلک نتہ کتن شین گلہ از تموز

گذاراہ ژہ کنہ چھو بنہ تنہوز یادہ
بناحق ژہ یکڈن بہر حظر

چھو نہ سہل کاماہ کرن مقدمہ
یہ گو پیون بدام بلا از ہمہ

غرض میانو چھوی پتو فرن بیکلام
مہ کرہ پیشہ ستی لگ ای ہ بدام

ہتس چالسی دشمنس حد کروم
در اجلاس چھی خوار و اہز کروم

ہتس باقیاہ روڈ نہ کنہ ژہ تام
سو شرمندہ رسوا کرم تا قیام

دن چھوس ہتھی پاٹھ ابلیس بد
فرن پت کھون چھوس سلے رقم عدد

یہ وچھتو دیانت مین بدترن
فریبا دیون احمقن گریستن

دین بلکہ چھوی سانو مقدم ہیوجان
چھو نہ کینہ در دست حاکم دیوان

کھون بدی چھی کھون چھی حلال
کر بو سرہ این عقل ہ ذہن مقال

ناسپت کرن ساتہ عقل جہان
چھو کنہ پاٹھ این آدمنجوہ جان

ہتا مرزہ میرا تصور ژہ کر
در آخر اسی گریست چھی مثل خر

قصہ قرضدار و مقروض

اگر کینہ کانہ قرض دادی نہ ما
سو قرض کرنس قرضدارس ادا

پس انگہ ہوی مقدمہ قرضدار
کرن مقدمس یش سو چھو آشکار

دین چھوس سے مقدم بوکیا تس کرہ
بو کمہ ژھکہ سیتن سو گرٹہ فرہ

اگر اسو شالیتہ سوی قرضدار
دیون فی صدی چھو ترہن تس قرار

بہ بو ننت ہمبردار سوی شرہ خوار
ستمگار بد روی نہ بدشعار

ہتن ذمہ ہتی کہن رقم پور
چون خون مردم چھ ترم بد شعور
کھون دشوہ معمول قطعین نہ چھوی
بیان لبستہ بہ خون مردم نہ چھوے
بلاون چھو مقروض اندر زمان
دین تس چھوا ای یہ تیر بد زبان
ژہ دارس فلانس رقم یوت ون
دیون کیا ژہ تس چھو کنہ ای یہ دین
ژہ ہیو بد بنت کانہ چھو نہ در جہان
یس چھوک ژہ دارن تس چھوک کھون
در آخر کرک کیا ژہ ای نابکار
خرابی کرت اندرین کاروبار
اگر شرم چھی میان کنت کرکن
بہ دار کنس نے دن بے سخن
اگر ذن نیو زکنہ پن جان تان
تمی پرائی از جیم تہاوینہ زان
سو مقروض ہ ذنت گرشن شرمسار
کرن زار و پار بس بے شمار
دین چھوس مع یاوم دادنہ گاہ ہم
دمی قرض اندر بس یک قلم
میانہ سین ژدی اسی دون اندر
حسابس گم دت چھو ونت منز خطر

يه ڪينترا انسند نيز بعد از حساب
اسي ون اگر وته ڏه ڏڪ ڏر حساب
بروز ڏگر چوڪ اين ٻه وننڊ ڪن
ڏيون ڇوي تن وته حسابن هم
هون ڇوي ته مقروض اندر زوڪ
ڏيون ڇوي سراسر قرضدار سي
ڏيون ڇوس ٻو مقروض ٻا نڙڻي ڏيل
بلڪه آ ڏيهنجو ارسي پڏا ارهي
چون خونڪي پياله ڇوڪي سوي نعين
زعزم اگر زياده ڏو تم د قم
ڏين ڇوس ڪري پد بو نيزي ٿڪا
براناتس ڇيپنه هرگز ڏه سيت
نگم نهو ڪرس تت بور دو بدل
ايون ڇوي قرضدار نش مقدمس
ڪرن ڇوي سهاه زاده ويارتس
سو هرگز ڇوڻه ذمه بر خود هون
ڪري ڪياه بوتس ڇوس ڪانه ڏقا
اگر ميان ٿري اڪ ڪتفا بوڻه ڪب
ڏه ڪره هي سبب بي شمار
قرضدار مانان ڇهنه تعند ڏي
اگر ڪينه نش بوڙه چيان ڪان هاڏ
رقم مياڻو ڇوڪ گم ڪرن گو نه جان
يڪت بوڙه بيله ڪانه الڪ ڪيا ڏي
سو مقدم بيو ذت گرهين نشنگين

ته ساروي ڏمس يڪ قلم الجناب
ڏمي روپيه پانڙهي ڪه انجه شخطاب
ڪرن جي حساباه تن هنه سون
يه باقي چو روزن نتس شس يقم
ز مال و مواشي وغيره از ان
خصوصاً تس ج انڪس بار سي
قرضدار نره ڇوس ڏيون بدل
بلاشڪ اڏه ڪپنه هنرڪت ڪري
هميشه يهوي ڪار ڇوس باليقين
زله بو ڏڪياه ڇوڪ ڏن ٻه شيم
خبردار تهو نه ڏه مانڪ ڪهف
بو ڏهين قرضدار ڪره ڪيا ڏه سين
ڏمس نع بو اڪ منيه ڇهڙ ڏول
هن آ ڏيهنجو ارسي احمقس
سو الحاج تمند ڪنه ڪمس
گذاراس ڇوينه هرگز نهن
ڪرن ظلم تن ٽپ سو گو ٻڌ جفا
اهس تي ز ڪو اتس ٻهڻن ٿرو ڪب
پره پا وهيه خداوند گار
ڏين ڇوس لظاهر ڏه ما ڇوڪ الهي
هس اڪ تيه ڪره هس تارو ماد
گرفهن ڇوي يه زم ڀدي ڏهيان
سٽن پيرني تام جتم الي
ڏن تا سترا ادين اسٽ تنگين

ڏين ڇوس پڙي خوش گرهي ڪروس
مقابله سوي قرض پنهوي هنگوس
ان ورزمان هتم چه مقروض نفسي
نمبرو اره سند ڪن تس ڏا ڪٽي
بلهاني ڏين ڇوس م ڪيا هص ڇو ناد
ڏين ڇوس ڪراي په پيرب بد ڏاد
قرض پڻه ڏه دارڪ سبس گوش ڪر
قرض ڇوي ادائي ڪرن هوش ڪر
پهوس پا هوش تن ڪن اشاد ڪرن
بظاهرتس ڪن مرا خدا ڪرن
اشاده ڇو ذات سو پا قيداد
ڪرن جيت پا ردو ٻو شير ڪار
ڪرن ڇماتس قرضدارس ٻهين
شر بخشس نع اجرا ٻهڻين
بحجه ٻهره داڪسنه ڪينتراه هي
هتس ڪو رسوذان تن ادي نئي
هه تراود پيون ڪرس ڏو ما
بو دار پيه هرگز اهس نيم ها
ڪمه سيتن اس ڇوه هرگز جڻ
اگر ڇوس تع تاون حسن ڪي ٿاپ
بهو ڇپايه ميا ڏوي ايون ٻهجو ڏوهي
فنا ڏاڪريت ڇوم گرشا تي ڏوي

۱۵
برابر پنڌه کهاڌ شالي تمام
کرن هر ڏس انهن جمع ۽ انتظام
نمبرداري تي حواله کرن
سو ڇهوي حلقه دارس ته ساري ڏيون
ٻيه ڏون ته ور گهجن ڪتان
ٻيه لوبيا موٺ ته مونگ هت ڏه زان
کوکر پوني هند ڇهوته ڪيه شمار
مهينه تمول روزنه کهاد بار
ٻيه سيلت تتنيل ته لون هم
لدر ته ٻيه شونٺ ڏونگ ديدم
الاچي ڪلان و هم سنريا
ٻيه دار چيني ته مرچ سياه
سو مرچ سرخ ٻيه ان ڏي شمار
ٻيه گنده ته هم چائي شکين شمار
ٻيه شيرو ڏنبور ته سيڪنه هم
تماکو ته واڳت دوا ڳون هم
ڪره هاڪ ته شاهم و موريه شيد
نيون هر مسواک ٻيه چوب بيد
نيون ڇهوي ساڏي اسي نر ڪيو
ذريعه نمبردار آن ٻه شعو
چه پرت گاس انهن مقرريه ڪيتا
زلا ان جيهيه ڇهي پته وات

ده ازلو ٻه ڏي ڏي ڪرس ته روما ر — امر ڪيا سنتين ڇهو نهو نواز و خوار
بو اند ر عدالت نس ڦ ان جواب — ضمانت ڪرس احمقس باشتاب
اگر ميانو تحرير موجود ڇهو س — هٿيا ڏنس پٽ اده پو رڇو س
وليڪن نه هند ڇهونه ڪ فاوس — بنا حق ٻيه ي پرٽ ڪرن جيا بلوس
ٻه بو زنت قرضدار حيران گرهن — منس ڪن جواباه ڇهونه ڪهف ڏهن
ڏين يا آهي نه ڪيا گر ٻيه ڪار — يمي مقدمن ڪهياه ناو ميان ڏيار
ربط هر ڇهو ام رشوه ڏٺت نس — توي امسنري راي ڦ ر دل مس
مرسڪيا يان پائس ته تاوان ته منوم — امس مقدمس ٽ ٻه قضيه انوم
امي لگاڪي هر نے ڪر ٻه ڪار — ڪرن خوار ور نار دار البوار
خدايا هوي ڳا لتن عنقريب — ز نعماي جنت ڪرن بے نصيب
اگر ڏن برابر ترس ا ند ده سو — زدائن ته مقروض ٻي گفتگو
ڪرڪ فيصله صلحس ا ند ه انڪ — تنا زس مين ڏونوئي ذهين ڏيڪ
ستمگر ٻه هوي رشوه خواداهين — امس ٽ ٻه لعنت ته جان آفرين
آنهي ٽيڙ نش ڇهون مرزه مير — نو محفوظ تها ون ز قوم شرير

در بيان رسد دادن زميندار پٽواري وغيره را

اکين بو ڇهوس عرض خدمت ڪيرن — اي ٻين رسد ڇهي ز حاڪم ڦهولن
گڏن بو ز پٽوار رسد ڏي ڦ نے — اده با قين هند ڪري ز ي ڪسني
ز ه گرداوري ڇهو ڪرن حلقه دار — ز ن هيج خرن يفح ڏه ان ڏ ر شمار
نيون ڇهي ز هر ڪس سع ڏون تنين — ز هشت آنه تا بڪر ويي تها و ڪن
جمع تي ڪرت مقدمن ڇهي پوان — ته گو حلقه دارس ڦ نوي بيگمان
ٻيه تله گو گل مو قسے مترا بون — ٻه خروارش حلقه دارس ڏيون
ٻيه ڪنڪ موش اندر آٺ ڪها ر — ز گندم ڪرن جمع اي ڦي وقار
ته جمع ڪرت حلقه دارس ڏيون — سو مقدم گرٽ ڇهو ٻيه هگن ڏيون

زمیندار سی ژر فکر ما لیس
یمی وقتہ ماس شمارس اسی
بیہ آسہ ید کانہ تنازع بپا
یہ زانیو ہی لش چھو کو تاہ نیون
اکھٹ چھوی کھوانی لنڈی سو ہون
اگر آسہ ناجائزاہ کرہ متون
سو نو تو رگو تہ بیہ تو تہ تجا
زمیندار کرہ نہ چھو تس خوف جان
یمن دون ہندی خوف چھوس دیا دہ ترہ
نمبر دار مردود نہ حلقہ دار
اگر زاہ گژہ ہس کا نہ پنی انتخاب
گژہ ہن شوردپیہ دنہ لا کلام
دیئن نہ سو تو تمام دستخط کرت
نشانہ دہی بہ دپس دن بنس
نمبردار سنز رایہ چھی سوی پکن
اگر استفادہ کرس کانہ کتھاہ
اڈن چھوی ان اصلے سوی وال
اڈن چھوی ین تو ہہ چرائی تجو
اڈن چھوی یو خوف سوی کرن
رپورٹ یمی چھوی کرن سوی یعین
یمن حلقہ دارن پیرِ عنتا
رسومات ساری یون گژہ گیوت چھوم
یہ مقدم زنازادہ نسل حرام
کبو نامتہ چھوم زیادہ کم بیان

علاوہ ازان چھی دنس رسد رس
ادہ اک روپی چوسی سوی ہنی
یہ دارس تہ تس نئی روپیہ ما
گرک چھو سنہ پیاسو مقدم دون
نمبردار بدذات تہ دامہ ہون
نمبر داری آسہ تی کرمتون
نہ پانے کرن مقدم بد ہوا
زیٹوار و زمقدم بدنشان
ہکینہ سوپت در خطا و خطر
چون خون مردم چھ لیل و نہار
دین چھوس اول اسٹ زہ میا نوجواب
ادہ انتخاب وک ژہ کر انتظام
کہ یو تمام زوری ہوس نہ ہیت
دشمن ترہ رپیہ یو تمام کھینس
دپس نئی سو مردودی چھی کرن
دمن ہنز چینہ گت ہیتی تس تتاہ
کرن بعضین چھوی پاکنہ حال
اڈن ناحق چھوی پان ہنز تو
چرائی اندہ چھولدی مکانی
تحریک آن میرمرد کمین
یمی نہ تصور کرن کانہ کتھ
ہیو ک ناچراپشیر می و نوم
لیسندی یو چھوس بخت صبح و شام
گژہ چھومنک دہرگز دیوان

زمیندار سنزی کرن چھ نہ گت
یندچھوی چون تر یش بدگذرت
خدایا ہمیشہ ہیوک حلقہ دار
بلایین اندر مبتلا خوار و زار
ستمگار ظالم چھ یم سربسر
یہنز خاک برباد کر از قہر
نشانہ یہند گوژہ ہنہ زاہ آسنوی
زدنیا یہند بول گوژہ کالتوی
عدالت اچھ قادر لم یزل
کرک روز قیامت بیکت تدبیر
اسی صبر ژہ دون چھ ایکوٹس ضمیر
چھو خلاق پانے سمیع و بصیر
رسومات پٹوار گو ختم تام
چھو دن ذیلدارن ہندک انتظام
زہ ہر دہ مقرر چھ تس گژہ شکار
نشالی نہ ذیلدار بست باد
یہ چالیت چھ ان کس پنس
ہیون چھوی مقدم کرت چاپس
دیلن چھی گو ذیلدارس تا
تہ منزی کت چھ یرھا ص نام
یہ واتہ در وہ یہ ذیلدار
سلام آتہ تس دیوان اسی کر تہ یا

پھونہ ن تہ نیرُن بنائی اسی
اسن مون سُند فرٹہ پھودن اسی
دپن چھین ژہ وَن کیاہ چھو نسبرن تم
دپن چوسی ذہ ذہ رپیہ بہم
چھونہ جادہ کیزراہ لگن زانزمان
نہ چھین جای ژلنس نہ جای امان
چھونہ جادہ کیزراہ لگن ذانزمان
نہ چھی جای ژلنہ نہ جائ امان
زہیبت کرن جمع نی سر بسر
دیون تس خیشہ انتہ مختصر
دیوَن فرس نتیجہ جای چھو دہ
نہ ہاتی دِژن پانسے پیٹھ شیہ
سو گو تہ دہ گو ماکہ تس گو جدا
پھو سنبرن تس کرزیہ چھوس نہ خا
سنتھے پاٹھ پرت کینہ کرنچی یون
پھو وٹن اسی گرہ پنو ی لدن
نہ خوف خدا چھو نہ شرم سوزل
ابو جہل سند خاص سوی بو الفضول
صبر چھو کرُن اجر تسیو لبن
اسی لالس سیت تمس سیو گزہ ہن
بیہس مر تدس احمقس شمر سے
مرید سنتہ بیہ تاصع سوانسے

دیون دہ پندہ رپیہ چھین زانزمان
خبر چھنہ تس کیا دیون نسبر
بیہ گوسو گرد اوار لعین
زبیج رو بیہ تا بدہ تس دیون
بیہ چھوی تناذن اندر سوتہ کھون
بیہ چھوی ایو کیچ ہی اسسٹنٹ نوٹ
بیہ چھوی وآتان گامس اندر
نوٹن ہند چھ قضیہ زیادہ چلن
خرابات اسن چھ گیمت شجر
اڈن ژہٹن لنگتہ اڈگ ذہن
چھ اسن اسی ژہٹن ہم تمام
بیہ کینژراہ لگی نیُن تس سال بر
دیون چھس اسی لیُن کرنت بیگمان
اسی چھو تس حرام حرام
دہ بلہ واتہ سوی فسر تو تعب
دپن چھوی چھ نقصان گمت تم شجر
فلانس چھو نقصان فلانی درخت
اسسٹنٹ چھو گومت تتھوی خشمناک
رپورٹ کریو ساری چھوم گمان
کریو کہنتہ سنبریو اس ہودہو
بیہ بوزت اسی چھوی اڈن لرزہ سخت
دپن چھی خدا یا بیہ کیاہ گو اسی
چھو نہ پانسے پٹ فی مہ کنہ ہون
نتیجس امہ ہونس تہ کرلو رہ پار

نمبردار گامس اتھ بیگمان
ویا پانسے کینہ کھون تمہ اندر
ہر دہ مقرر چھ تس پیش ازین
حوالہ تمس منقدمس چھی کرن
لدن نو زینپ چھوی تی یون
خدا یا تمن ساری ان ژہ موت
ونہن ناسمات تنہ دی رشوت دوشر
نوی ہری کلچرس چھی کھوژن
چھ اڈ ہو کھمتن اڈ چھ اسن ذبر
ہمیشہ تمک خوف تس اسن ہیتن
بیہ آن نمبردار واژون لگام
زحکمس ژٹن اسن چھ تو تک شجر
چھو زالان نمبردار واژون نشان
ہکو گتہ ژالت چھو ترت التزام
دباوَن اسی میرا زخوف ہا
اسسٹنٹ ہا گیمژن سوی خبر
فلانی چھو ژہٹت سوا زبیج سخت
کریو پارہ تہ تکمتہ بیہ سینہ چاک
گرتہ ہو جرمس اندر تباہ خانمان
نتہ تا حقہ دریلا ما یہو
زہیبتہ نہ وحشت گتہ ہن تحت الحت
یمی کول چھ ژہٹت اسں گژہ ہی
بو ہیس اسی کُن چھو لاگن ہین
چھو خوک سنبہ چھوی باہوی بد شعار

کرسنده بازاه خداوندگار
اگر ناگهان واته تس مهمان
کرس فرح دیه تس کهنوی بیگمان

اس نه اله در ناروار البوار
تمی وقته کو کراه ای جهوی هون
کهون لضغه گامس کو کر بدنشان

دربیان بالغ شدن دختران و نکاح کردن بغیر مقدم

بوجهوس بابنی عرض خدمت کرن
بنت آ متن جهوم و بنت اته کس
یه نادان فره بوی جهون بیگمان
بلیه کو رسائی گره هی بالغه
بن جهوی نه هرگز کرن تس کنی
اگر اسهی کوره مس صلاح
نه جای آنه افضل نه بهتر سهاه
نه کت بنه مطلق علی کل حال
بله بوده سوی لعنتی بدنژاد
اگر چلپنه بوقت نکاح
اگر زن چلپنه بوقت نکاح
تو هوی افتنه برپا کری کی لعین
کرت گوشه گوشه ته هکنه ددور
دیکنه صلاحس اندزاه نه وت
دوین جهوک مین شوروری کریا
یه کاباه توهی پانه جهو کر متن
کریو تیه کنن خوش ته بانکه بو
بوجهوچو دو کاغذ اکها این ابان
توهی جهو خسیس توهی جهو کمین

اگر تم تهون کن ومیان کهتن
سمت جمع کر هتو مه در پیش وپس
ودن جهوی اسی پت نه مین آسمان
کلان ترز نشو ونما عاقله
میانجی نه بوتمام مقدم بنے
فلان جایه کره تابوکوری نکاح
شریف النسب بلکه بدنیک خواه
منبرو اریشک ائی تت دوال
زنیاد پهس سخ واژون نهاد
فنا دا آدی پانه روزی فلاح
فنادا تولی پانه روزی فلاح
نمک شو دوائی سمائی برین
یه مردود مطلق بنیا و کوت دور
توهون جهوی تن پته وت پاتحت
وه کولو توهی پنه دسته ادیا
یه یارا توهی پانه جهو تو ملش
دوین قت هر گزته جو کمنه ونیه
گنه هو خوار و رسوامه ترش ایگان
توهی جهو خرابات جهونه امین

غرور الگت بیدنه جهو ساره سنے
ونیوکس جهو نخوت هته وائیسفے
هتنه راه ودرم وهتنه حال وچال
توهی پت جهو ساروی نه یکل ووال
خیالس الیون جهو نه حکا صحا
گور نه ته سینج ته مهر اجها
بوزه وکوال جهو سمجو الیون در نظر
گمت ایت سنت جهو خراب وبتر
مه کن کیاجهو نه رحم کرن نکس
بو موی دکه بوی جهو سه وکمنس
کرن گوزه مول نیا دجهوس نالو وپار
لگی پار یاری وندی کره پار
بلاشک جهو چاتی عن بوزه توزه ابت
جهو نه ات اند رکاهه کهنا کم گت
ای کرنه عمده ایه جهان نکیس
پسر رهانی ته جهوی نمن
ده کم هونه لبا کوائی پت خلل
ادکی یه پیت تو شیاند سره ول
کدن یک قسلم گویه چواین دل
هتالی دیون مقدس دیه ول
یه آدنیجوا ای چه ایراد
ال اولات کتیاو ده جهوی دیطل

دن کوره مول تن زداه صواب
ذه گرشه مقدمس نشتا بان شتاب
زافرار وانکار تس منگ جواب
بمنه مه پٹ نیزو لوی ای شتاب
چهوگا مک نمبرداز ٹهو ایجوان
چه تابع تس اس کهان وجهان
بن چهینه کانه کت کرن تن بغیر
سو یا آسه از شر و یا آسه خیر
اگر تن سوا بد کره وکانه کهتاه
چهو اندی سله تن گره بن جوا مخواه
تو لی فتنه کینزاه کری دن نفاق
چه بد روی بد ذات هم بد مزاق
چهو بهتر وهتی دل نی دن
ته چهوی بهاتو یوزن علی کل حال
گره بن چهوی ته بنتی نشن لا محال
اهس کوره ماهس چه بنتی خبر
سو مقدم چهو کهتو بد هنر بد سیر
پهنه تن سع ایه کهنته زاه بن
تو ی هاوس مقدم بد دهن
به یوزت چهو نه چهاده تس کهنه لگن
کهتهاک تو ان بیت چهو تو گره بن

ان چهوی فریقینه برنه ٹا کن
دن نا سزا چهوی تمن بیشمار
پرن چهوی نکاح نه گره بن بعد ازان
مگر احمقان چهینه ذاتن یه نن
یه کمسنزه کهنته یوت وتهو شور و شر
یه ما آسوا ز آدمیجو ار گا ان
یه کرتم خرابی دد ین کار خیر
اسه آسو کبول ئی گرگ می سوا
دن خون سالوی چهن ریبر گو
اس هیو چهو نه کانه شیاطین لعین
کرن چهوی شیطان سندی لوا
گهی چهوی جنین وگهی چهوی چهان
یه وانه زن گو بره مولی اول
تهوی کیف کهاران چهو پانس نه حد
کرن نعره تن کن چهچون نی یود ون
یوزانی نه هیم کاه هر گز کرن
یه گو کهو زر سهن دد ماں پلنگ
یه گو عمر روزن کمینن غلام
بن قدر کیا نیوت چهوی می نشن
چه موران ایون یوزنه چهوم ضعیف
یه یوزت گره بن گره ماس خیال
چهو لازم سه پانی گره بن ضرور
یه یوزت دشن چهوی ع اندر زمان
کرن تن نشن چهوی سو مطلب عیان

کرن فیصلاه پز کوی کیا پهون
کرن ذهنه چهوی اشن تروار
سپرده خداوند کون ومکان
به کم فتنکوی نار برپا کرن
یه کس چهوی شیاطین صفت اندر
نمبردار بد روی ته بد نشان
اکه اکه ساری کرن اس نمبر یه
لبون مخته ته فتنه کرنے ب پ
اده دز زمان فتنه ته دور گو
چهو شیطان لتن چاکر کمتر بن
بهر وقت اسی چهو رنگاه جدا
اسه بٹ چه لعنت وسن از مانان
اس لعنتین نتر یے بد ل
کرن پره چین لوی خود از حد
دپن تن بجلدی نامه سن گره بردن
یوزانی نه هیم باز هر گز تولن
ننه نال پاتس تهن پا لهنگ
چهه یم کمتر ینه نمه نس خاص و عام
مین نیوت کیا فخر چهوی می نشن
سراسر نمه نس یم چه خوار و نحیف
نمبرداری چهو ینه اکوی ملال
اهس کوره ماتس نشن بی قصور
گره بن کوره ماتس نشن بیگمان
دلوک حال سادوی زرا ز نهان

بیہ دبیہ کمہ چھوی زہہن تن چند س
ژہ ہمضل وز شادی کری ن پوشاک
بیہ خاصہ ایزار تہ ہم کمیز
بیہ جورہ پٹ یا دوسہ بیگمان
نمس گرگسیے یام زیونت گرژہہن
دین تن لحاظہ گرزہن چھوم سٹھاہ
ژہ گرژ ہتن انن یو رون کوزمول
بحانہ گرژہن چھوی سوکین غریب
ہتس پتہ سوی گرگ وازون نہاد
ایون یام چھوس کوہ ہندوی پدر
ایوانی دین چھوس تہ بوزا یرکلام
ژہ تیوت داد چھوبیہ ہمین ہندلس
گمژ کور چھی بالغہ شبیماہ
گراہ کانہ وچھونا موافق دلس
یہ بوزت دین کوز ہندوے پدر
کرہون شین کنغہ پاٹھ بیو ازسما
شرن سانی پٹے چھوی اختیار
دلس منز توقع مہ چھوم زیادہ تر
ژہ سارنی ہندوی چھو اسی کی موج
ژہ چھوک سارنی ہنداسی موج مول
خداین ژہ چھی افسری دترن
اسی حتس اسباس اند چھی تمام
یہ بوزت ون چھوک سو شیطان صفت
گوادا متن کن کرمنہ مہ زاہ

دیون چھوی زبان زیادہ ترمقدس
رفل تہ سومستار بی ترس و باک
بیہ واسکٹ بیبنہ بندہت وچیز
دمی روپیے بیہ ہیزار تان
گرژہن شادمان کیا سونا پاک تن
ولیکن محبت مہ چھوم بے شماہ
دیے تن لوچھوس خاص ون گیرہ مول
ہمس سینہ سوزن چھو بیبنک ورب
انن کورمس شتابان چو باد
سومقدم کرن خندہ چھوس پُر زہر
چہ بیم چان شور تم چہ میانی تمام
زیادہ مہ چھوم نار ہندوی شلس
کرت ناژہ کونہ جایہ اہوشیار
دراتخانہ گرژہوش کرن ازہوس
ہمس گرگسارس کنوی زحد زر
ژہ رستو کورہ کرہ ہاکر اہی با صفا
زن وچھہ سانی ژہ پاین شمار
گرژھوک میانہ کوری ہنتی پدر
ژہ چھوک افسردہ بیغمہ گرہ وال
ژہ چھوک افسردہ بیغم گرہ وال
اسی پٹ مہربانیاہ کرمژن
ژہ بوٹھ لاگت زہنین کولہ دالم
مہ نشس لعنیو واتناوی کیت
تمی اسس مسکین غریب تباہ

نگرانت شحضاہ مہ نش والو جان
فلانی دین تس فلان وزبان
یہ بوزم چھو بختا ورابعد یل
گذارس اندر چھوی سو مرد جلیل
گھون ہاک بتہ چھی وہرین تمام
چھونہ کینہ محتاج اسن مدام
گرہ رودنہ کیا کرو کتو گرژہو
سمندر نہ ہو کھہ ہنر تے ما پہو
گرژ ہی اسنوی کو وتنہ بتہ ہاک
گرہ پنہ وہرس چھونہ بیم و باک
شریفاہ سو بوزم عدیم المثال
اصیلاہ بلا شک گیو فرخندہ فال
دکس چھس سعادتمندی ہمدنشان
گرہ نان دہی چھوی غریبن کیان
دکس چھس نشان سعادتمندن
گرہ نان دہی چھوی غریبن کہن
ہہ چھوی ماجہ ویتہ ہوکے زشتہ دار
امس سیت ہا تحمل مہ چھی یاد دار
ہنز لودبیر ژہ میں تن زی خبر
چھس شہود رفتہ نیکی می اند
بلہ والو می نش کرن بنی بیان
بیہم یاد سوی کور جان فرزان

مہ در رعب آ قوم تگو سنہ کلام
مردو مس یہ چھوی ہنوی السلام
یلہ چارہ زانو نہ غیر از قرار
دژن دا مرہ پٹ ما ژہ چھوی اختیار
بگر دیو نہ نم مشورہ چھوم کرن
فر بین نہ اخوانی چھوم و نن
یلہ نم دیم مشورہ بت اندر
ادہ چھوم چھوم مہ منظور بخوش بر
پین اخرن کریاس مہ تاکید ما
خدا از ادون آسہ کیاہ نس بدا
اگر آسہ تقدیر کانہ غم چھوتہ
وہ ید آسہ کتہ تو تہ کتہ کم چھوتہ
ژہ گژھہ وبکتس گرہ کانہ غم مبر
یلہ بوزنہ کھنہ دپس چھاکہ کر
دمس نخ دوین ملک ہرگز قرار
شو دیو باژ وی ہت کرن گئے فرار
بیہ ایزہ ژی لعد ہفتہ مہ نشس
یہ سر ہنا بی گژھی ن ژہ نش
زا اقرار و انکار نک فی ی خبر
بوتو تمام تن نش پشدھی ہر بسر
بہ بوزنت اندر کن دین سعی خبرین
ژہ وچھ کیا کرن چھوی مردودین

اگر زن بھی ژی دلس کر یہ کت
ژہ گژھہ گرہ کر مشورہ با عیال
یہ بوزنت پدر کورہ مہند رجواب
بخانہ مہ کس مشورہ چھوم پرژھن
دہ الحمد للہ مہ پٹ گو یہ جان
یہ خوش ژی گژھی تی ژہ کر بالیقین
یہ خوش ژی گژھی تی ژہ کر بالیقین
یہ زا انگ تہ کر یا نہ چھوکو ژمول
گژھن کو نہ مول چھوی بخانہ روا
اژن کھوژ کھوژ مقدمس نش اندر
سو ظالم تنہ کار بد روزگار
چھو آسن بہت تکیہ دت باخیال
وچھن یام تس گرہ ماس لی یون
دپن تس لحاظہ مہ گو بے شمار
منز میانی ژی نہ اہ مہ چھنہ کرہ قرن
وہ پیوم پت اندرمی اژن بگمان
انوم ژی پتہ کورہ مولی رزمان
کر یادم بو ما نیتہ ہرگز یہ کت
اگر ریزہ ریزہ مہ پایس کرک
دمینہ بوزاہ تن دوین امر خیر
مہ دیوس چھو سوی لبرشریف و اصیل
گذار استھاہ تس چھو دراہ زمان
پین ہاک بتہ کھون وہر لیبے
بیہ ماجہ ہندہ طرف چھوم سوقریب

یہ رتو با گو سوزی حقن دپس مہ لت
یہ کت ژی کرن چھی علی کل حال
دنن تس خبر دارسی با صواب
کرت یوژ ژی چھوم ونن تہ پرژھن
یہ دستار سا نویت سپن سائبان
اجازت ژہ چھوی لت بہٹن بالیقین
اجازت ژہ چھوی ات بہٹھن ای امین
مصیبت کانہ کنھا کرمہ اید العفو
ایون گبرہ سند مول چھوی لجد ازان
خبر کیاہ ونم سوی دلس چھم سہ فکر
چھون خون ہر دم چھولیل الیہار
خیالس نہ تس سوی خدای جلال
چھو آمہ استہ پاٹھن کلامہ کرن
دوین کار گو سوی مددگار دیار
ز وحش دلیلاہ مہ چھینہ پرہ ژن
یوی چانوین گومہ بار گران
ونوم تس نشہ سر بسر داستان
دمینہ دوین کار ہرگز بودت
بروین کار ید اک جہاناہ برک
کرن غیر سی سیت گونال خیر
بیہ صاحب دولت بعدیل
برابر چھو نہ کانہ تمس درجہان
سو حاجت کڈہ ونن چھوی غیر سی
لحاظہ نہ تمند مہ چھوم سن عجیب

دین چھوڑ بھی چھوٹ نہ کرن زاویہ کا
بڈیا مرز چھ کوری من لگا ہین
چھ ہمت بیوں کوڑ ماس دی
بیہ گھنہ پوشاک اکبے ہست ہس
غزین ہندی ہم پچھ بھی تمام
زہ گرگ لا در چہ خون تشنہ شیر
دچھن ہم چھ گٹ جا بیہ پچھن تس
سخن مختصر کیا چھو طول کلام
فلانی دو ہس منز تانی زہ کر
دہ گڑہ گرہ چھوم چا تعجب تم
بیہ خرچہ دبھی خبر چھی تمام
بیہ انزہ شیرین ذی ہفت کر
اگر مصلحت آ بہ تمہ وقتہ جان
بیہ بوزت پدر دگیر سند انز ہان
شیا کا نفتہ چھو نہ بخانہ درون
ولیکن دلس منز دین ایمنہ ا
یہوی برہمی ہپٹ منہ چھوم بیگمان
بوا اندر بلا ہیوس دین ابتلا
خرابی کرن گاہین بے شمار
زیون خمر چہ انہ شی جا بجا
ہر جا ہین ہونے ہند چھو خوف
وتن ئی گڑھن سوی خانہ دران
ودا ئی کرن مشورہ باعیال
کر و کیا ہ چھوپت نا دہ دکہ دنوی

بوزن یکا چھوس ورزش پرکنار
بین پچانہ خو فہ چھوبہ کا نہ ابون
چھ پنجاہ تہ لعنتیس دنی
چھ زاگن ہمی گبرہ ماس دس
بنک گنتہ نیتہ آسہ تہ ہیود لام
ہمزدار نہ کو ڑ مول بد شریہ
رون چھی نی بو وبیت ان ونس
بیون گیرہ سند مول اقرار عام
ہتس ہپٹ چھ تس کو رہ ماس نظر
ہمت ان برابر زہ نی بشر و کم
ہمک انزہ نزمہ سیر بوزن خام
گمان نکاح فقا و ذی مستطیر
وگرنہ آینہ روز شادی ہان
زبانی چھوا قرار آسن کران
فقط نام پاک حق بچگون
یہ مقدم ہمی دقتہ کرن فنا
شوریوسان گاٹن بہ گرگ دہان
بہ مقدم کرن مبتلا در بلا
چھ ترہم و رشہ انہ رشہ کونی قطار
بڈ مرز کرن گیاہ گمت مبتلا
خدایا ہین قہر چھی لا ی آوف
نہ چھو کر وا ذ لغش نہ ذی سخن
یہ کیا بیال گو نخفہ ہیکو گی نجال
چھو آخر بہ مردہ دفن کر نوی

ہتس کا ہفتہ چیزا چھو نہ خانہ در
نس آسی ہی تت خبیث نظر
چھو آسن تس پچھکنو ی ن دین
ان ہیس اندر چھوتت دلحزین
گمت سوی دبین کھانہ پن چھوس تمام
کرن جمع سوی خیچ خانہ تمام
یلہ دو زہ خود بین عیان
یہ بیچارہ آسن چھو فکرہ کران
کرہ کیاہ بو کیتہ یا م گرہ تتو درون
رہ بالکس نگن چھیم زی جوان
گمت یتھ بیستہ چھو بی فکرن اندر
یہ مرد کس تیغ گرہ کیا من کس اکھا
یلہ ام بلا چھوس ہیت مبتلا
نہ چھوم ترن کھو زیادہ برز عیش دار
اگر اک تمن سوی کرم لارہ لار
تو تن فکرہ کر چھو شور ان ہیبت
دپن آسو دردل ژہ راون کیبت
چھو واتن یلہ کو رہ ماس گرہ
نہ ہیبت چھو گل گو متن ی
ہیبت کرن چھو مقدم کرن انتظام
ان کو رہ ماس ون تس کلام

چھو وازس وین گوشہ تل بدسیر
کلان ناٹہ موجود تھاوسر بسر
گژھن یام فارغ چھ از خوردنی
سو مقدم چھہ آسن ہتن اُردنے
گران گریک مہمانی کُن ہیو
یہ سکینہ سُند ہاک بتہ کھیو
چھو لوکن دپن ہاک تہ چھو بس
ہتھوَن ناٹہ پانس گژھن از ہوس
اکس تخصی کُن چھو سوزن پیام
کُرن اک طباخا ژہ پراز طعام
چھو بانوی دہ روز ہتن خانہ در
یہ طباخ بتہ سوزون ژود تر
بیہ ان ژہ لوُرا کلان ترنہ دو
پہوی وازسی نش نیو ژو دژ و
سُبکراتن لُوٹنہ سو طباخ
چھو مقدم کرن وازن گن مزاخ
ژہ بہ سن ہمایت اندر زیادہ کم
چھو سوزن یہ بانویہ ای محتشم
یہوَن یام وازہ ہرن ترتیب نماز
سو سگ چھوی وتن پانہ از حرص و آز
ہاوَن پانہ بتہ وازسی نش دوان
گتس تل وتن وازسی چھی پہان

کرن گامین دعوتِ خاص چھوے
گو کرمارس دای چھہ ہو سنہ دیوان
گو کرو کری چھوی علی کل حال
کُرن ذبح وگن ژہ یک گوسفند
غرض پانسے کھن چھو تس گرگسے
بہانہ گرت چھو ہین گوسفند
سویُر لتس خبثیس موافق دِلس
ایوَن یام وازہ چھہ پتس نئی وتن
چھ مہمان در خانہ آمت عزیز
گمر دینہ کھیر بد خرچ نیک
یہ لوزتاژن لرہ تس وازسی
دیوَن چھی تس ذبح کرتن کلہ
بلہ بستہ والن گٹس وازہ چھوی
دپن چھو سن ژہ بکوچہ دم ول ہتن
چھ مہمان در خانہ آمت تر ژہ دو
ہتن گرژ کرم خانہ داران تیار
سوی خانہ سوزن ہتن وازسی
یہ کنیزاہ ہتن آسہ نیوک عیال
چھو کُھیان تتن ہونہ گو ژدن سو ماز
ورِی پٹھوَن لغضہ گٹی سو لعین
چھ واتن بلہ کالچن مہمان
سو اد من یکن شُو وزن ہیت تمام
ژہ ترن تفرجی آسہ دعوت فقط
مکافات اکوی لکک فن ضرور

گبُر ہالسند پانژ یا اٹھہ چھی
بُرہ اک نہ مارن چھ بہتر تہ جان
چھوک گٹ بلا فتنک کی انچو تشخصال
یہ چھی شرمہ ہنر جای آدلپسند
ستمگار بد ذوی مردودسے
ان وازہ اک خاصہ تہ دلپسند
ان ژارژارتس چھو بس از ہوس
یہ کھٹا کتھکن وان ژہ ون شیر ہن
قسمو ار کر گوشت ازبس تمیز
اگر وکتہ ادہ لوژہ اک پیہ نک
کھوژن تس تعینس تہ ناپا کسے
سو سگ چھوی دپن کھٹہ ہتن وُن لہ
وچھن تکتوی تیہ کتن ہون چھو
جگر نہ بیہ ران ساری ہتن
دہ جلدی بخانہ نہ سوزی بفور
سہ بانوی دہ پیس دپن آشکار
حفاظت کرن پانہ بیگانسے
چھ پرارن تتی سگ سچہ گرد بال
زگشتابُ زقرمہ دلنواز
بین پہاک رن لعب ازبس یکین
زخویشان و اقرب چھے سار سمان
تہ ڈیشت دپن چھو سُع ولد الحرام
یہ ژ ورم ژہ ہتن گرت بد غلط
دہ من بعدزی نش لو سینوس نفور

کلان ناٹہ ساری ژرہ بریت اندر
طلبغ ناٹہ بیہ تاوہ ناٹہ تمام
کرن پرچہ تت ڈورو طبا خسے
کھون تا ہفتہ سوہم حرام
گزہین یام فارغ چھہ تم سربسر
ایوانی دین تش چھو ازبس بکین
مہ سیتین ژہ آسی زبان تری نغز
اژن لرزہ تش گبرہ ماہس بتن
دین یا اکھی رچھوم و بکنس
بلایاہ چھو کھتام واژدون نہاد
خبر چھمنہ ون خرچ کو تاہ منگم
دبن چھو سع بدخوی کڈ خرچ زود
پوزی چھوی یہ چھوی و بکنس خرچی
یہ بوزت سواذ من گزہین دلین
ونت چھونہ زائن کمن کیاہ چھو دیون
پریشان گومت چھوی لنگ دلال
دیون بی صحا باکڈت نی تمام
سو خنز براسو ود ٹن گسر
دیون اک روپے واذسے زیان
دیون ڈو مسے چار آنہ دگر
اژن لعد ازان چھی اندر تمام
دیون چھس نقم بود تہ گوہتہ علم
پرن ارچھونہ کھنتہ عقد نکاح
اگر ازبرو خطرہ چھو تت اندر

کیا یہ تہ گشتا یہ قرمہ دگر
بیہ آپ گو شنک کرت انتظام
چھو سوزان گرہ تش حرام ادی
سوگرگ سنگرتہ واژدون لگام
کڈن تام تش گبرہ ماہس نیر
ژہ بی شرم چھو ک بے حیا بدترین
فرزون اک انت عقل کتہ چھو ک ژہ خر
وچھن یام تش مقدمس سنگ بین
ازین بیسیر دم پناہ و بکنس
بیاد فا وین دتن انغاد
کمی بیت چھوم کتہ ستاون ہنم
دہو خونہ زیادہ کہ ایکھ شنود
یکا بکھیپ سوزی چھوی لغی
ژہ آزاد ان ظالم بدترین
زوحشت وچھن چھونہ سوی زکن
پشیمان گومت ازان حسب حال
یہ کینزاہ منگس چھو سع ولد الحرام
دیون چھونہ اک پیسہ توی ہار
دیون نا یدس دوآنہ عیان
چھو باقی رٹن بانسے سربسر
ازانی وین کوہ ماہس پیام
کرن قبضن اندر بکی ا قم
و دآن یو زشادی کہ گنت ہم فلاح
چھ یم بیسیر تہ بیہ ہنر

کرن کاز خیرس دگی یکگاہ
تقابل مین سیت مشکل کھتم
بلہ بن نیرہ نہ بہندی نکاح
زہیت آن وقت بن دصلاح
ہی مصلحت چھکھ ن دپیند
یہ مقدم چھو نہ زیادہ تہ ادجمند
اندرکن چھو آسن تش نی خیال
مدر شوس اندیہ ایم کا نقدوال
بیہ خرچس اندر رنگی کرن
دی اک دپیلہ یم بجائی ہی
انتہ یہ دیان چھی یہ قول گر
فنون بیا ذید دوی نہ فتنہ گر
دین چھو ک مین ہمان تمام
کرن گرہ خدمت پرشاہ عام
رخص بی صبحس آہ کرکھ
یہ عقد نکاح چھو نہ ذرمہ ک
یلہ ازن یہ گبرہ دستہ فی پدر
چھو تنی ازن دعشہ تا بامد
کرن ہدی چھو کینس بکار
ہمیشہ جری آئینہ نقش بکار
بیلاد وچھن نکتہ کتہ ستشت کھوی
گزہین گیتھ کر سواد من نیھی

بو شرمندہ کرنفس تہ چھوے واگذار
دین لعر بن زود مختار کار
گرتہن خوش چھوی کو ڈہندی ودر
یلہ زن وچھن مقدمن لم اثر
کرن عاجزی نش بری کلام
چھونیرن کرن سیت دلبند سلام
ایون گبرہ سندی پدہ لعد ازان
سو مقدم ایو اَی چھونش آہو نہان
مہ کیا گو ہتوم زودرہ این ریخ بار
درین رطہ علم پرسینوم دوچار
لحاظہ چھو بیشک نباہی کرن
لحاظہ گرہ بار ویران کرن
فرم مہ لحاظہ کرم کیا یہ کار
نہ چھوم خرمہ رضی نہ پرغر سوار
فلان روز تاریخ شادی تہ چھی
بو وقت دگر شادی ہیون گرتہی
چھہ دعوت تہ من لغری مختصر
اگر زن زیادہ ینک یک پہر
معہ پاندیم تہ تہ گرتہی این تمام
برو کنن برین کار زن انتظام
گرنشنک نیرن چھوی گرموکل
پکھ اَسن یتن گومتن اندہ بول

گرتہن بام مایوس چھی دلحزین
ژلانی چھہ کالی متی بدسیر
چھہ شرمندہ گمیت سبحانہ ادن
یکن چھینہ باوت عیالس سو راز
چھو بہتر وہتھا ون یہ سیر وزبان
ایون چھوی ہمیشہ ونہ مقدمس
یہ کینتراہ نم وعدہ نش کرمتوی
گرتہن خوش تہ ڈلیشت چھو گرگ بیا
ہر وقت آنن چھو ڈالی منس
چھو واتن یہ وقت شادی قرین
دین چھوس شہ ون کو رہ ہلس خبر
دین چھوس نیچ ناپاک دہن چھہ اب
چھینہ نش گرتہن کو تہ بالغہ
چھو اک سال باقی وہ نش تمام
ونن کیا اَمس چھوی خبیث ولعین
دین چھوس فی نہ چھی نا بالغہ
یہ بوزت غریبس لی بند دم گرتہن
سفارش ان نش نشہ بیشمار
زرشوہ یلہ چھوی راضی گرتہن
ایوانی دین چھوس پہرن تیار
تیاری تہ کرخاندرس لعد ازین
ہمیشہ ایون چھوم کرن چھوم دیار
نیر کن کرو چھو مہ بدنام عام
مقرر فلان روز چھو کار خبر

زبیدا آون شمر لی داد ودین
اسی گرتہ ہونہ کانتراہ انن در نظر
تمی ز الملت آسہ نادر غمن
گرتہن بالن پارٹن می جانگداز
ہنوی بار غم پانسے پٹ عیان
منش خاد جبین تہ بیہ بد رخس
یتہ آسن چھو تم سر بسر الممتوی
بظاہر چھینہ نش کرن کاتہ گنھا
کرن زار وپار اچھوآسہ منس
نیون ڈال نش مرتدس خوشترین
یہی کار شادی گنڈن ون کر
یہ چانوی ونن چھوینہ کار صواب
چھو خوف زسرکار لے احمقہ
درین کار چھوی پرا نوی والسلام
چھہ بینرہ ورشی سہ آسن قرین
وچھون کیا چھو ظلم یہ ای عاقلہ
زہیبت چھونہ نش نشہ کڈن
دیون رشوہ نش لعینس چھی دیار
انن کو رہ والس چھو سوے بد دہن
ہمان گبرہ سندمول کر نقض تہ خوار
سو بیچارہ زاتن مہ ژی کمترین
تہ چھوکت نہ پا مخفی بو چھوس آشکار
اندر کن تو ہی چھو بئی التزام
خبر داد تھونہ گرتہ ہو ذرہ تیر

دپن یا آکھی لگوں گت چھپی
دپن واجہ جس تن تے چونہ دار
بیہ زور کرتہ تی وزن دار
دولرہ پندہ تولہ بیہ پور زان
بیہ گوشوارن ہیری ریحان
بیہ سرنہ بیہ چھی قصابیں تمام
خلالہ بیہ کنہ کا شو دو چار
بہ گوز یور اتوک تے تفصیل عام
کماوندا ک جو رسوی تسبیہ دار
جبل ہی تہ شیل ال ٹراک زہ ان
زبل پٹہ سر چادری زی تمام
بیہ زلفچی زی کینزی تمہ ان
بیہ مثلہ کہاہ تہ ہم گو سفند
ادہ شو بیان ہیرہ اوہی جھوکے تی
خبردار چھوی ہوش کر ہوش کر
عماری لدی ناخفہ ہون منز
بلہ گیرہ سند ہون لونن سو قال
سخن مختصر بوزون اصل راہ
جمع چھی گرہن خاندرس تمام
چھ سو زن بسن بنج تہ گو سفند
کدن ذار ذاری چھو ون تہ نفر
سو پوشاک و زیور تہ سالم تمام
بعکس سو مقدم ایون الخبذان
اذن یام درخانہ آن جوان

ستمگر مبرد اونہ گاہ دپے
بیہ بیت از نقرہ ہم گوشوار
بیہ بہ تہ ترت خاص ہی دار
سو بادام نہ نالہ سوزن تہ زان
دل آرا ہی سر بسر بیگمان
تمی رو بہ سبزی ہمہ خاص و عام
دونہ نت گرہن آسی ہو شکو آر
زہ پوشاک گوی یوز بچن بیام
زل خاص نی جو ہیں ٹو پہ دار
پٹیو اک گرہی آسوی سے سخن
سو طاقتیں زریں قصابہ بنام
ذہ ابراز یا پوش ہت سے سخن
سو گرہو زور ترک آسو خوش پسند
اگر دکنہ یہ ہو تو زہ نیر گست تے
نصیحت یہی میان چھی گوش کر
بہ ونوی مہ پر وشی امیوک تہا دشمن
پریشان ہین سخت نہ ان حال
کرک خاندرک جمع سامان ساز
زخویشان و اقریب چھی خاص و عام
مقرر بیہ گومت جمع گو ای جمند
سو نابید تہ مہرانہ بازیب فر
بینن کن کرن پوزم انتظام
متس گو بس شو دی ماہ
متس نس گرہن جمع نم ہنگامہ

سو ملعون دپن چھوک کیا ون تیار
بہ کینزاہ نگس خاندرس آشکار
گرہی جاں زد و دکھارس اوّل
نزول تو در لگئی چھو نہ تت عمل
کو کرلوت بہ کرتہ ون ذی بار
سراسر بیہ کینزاہ اہی زی بکار
بیلہ روز موعود و واتن قرین
سرا سر چھ تت عارز ندرس تن بدن
برابر تہ ساری یم چھس ون
چھ آسان کمی برہ یس ثمین
تمی خوبصورت چھ بازہ نین
ایون واتہ سوی آخر کہ بدن ان
سو مقدم چھ ہمدان تن ون
دپن تن چھو یم ایلہ بزہ بام
زہ ہیہ یا نزہ کہ پیرہ ایلہ ہمکلام
متس واذ سی لہزہ آسن دلس
کدورت گرہین گرہوکہ مقدم
دوان ہا نزہ کہ پیرہ درجہ اول
متس نیت تقمس چھ ندرس ان عمل
دوران چھ گر ہت مید ول مقدم
سوی نہانہ سوزان چھو کیے یہ مقام

یہ بوزنت سوادمن ہراسان گرہین
سو درد رطۂ غم پریشان گرہین
چھو سوی کھوڑکھوڑی الگدن پلیت وپنج
دین مقدمس ہٹ بلا درد و رنج
کرن نعرہ چھوسوی سگ بدزنان
منگوم کیا تہ وایتڑہ کیا چھوکت دون
برابر ڈہ چھی ترہ دی ایہز مان
دٹن پیرہ اکوی ڈہ چھوے خوف جان
یہ بوزنت سوادمن کرن واولا
اچھی یہ کس ناگہانی
خدایا یتھن ظالمن قہر کر بلا
پریشان کرک بدبسر بد ہنر
سخن مختصر بور ترہ چھوی دون
اصس منزسہ مقدم یہ چھوتے دٹن
ازان ہی کرن پانزنی جرخ چھوے
دٹن بدسیر با فقیرن پیا سپنے
برن بعد ازان چھوی ایابت وقبول
بر ہم شریعت و دین رسول
فقط چھوی ویلہ اکہ طبیب دون
یہ مقدم دین زیادہ چھوس بی گرہن
کرن کیا چھواسہ تپے چھو یون
حرف کمہ چھہ اسن زبانی برن

یہ گوسوی کہ ین آسہ ادی زنان
سو چھو یہ وتن جابہ پٹ اچوان
مصالح سراسر یہ کینزاہ جمع
سو مصری تہ بیہ چاے بیہ دارچین
یہ گو پانسے گرٹوہ رود عیال
سماوار کمہ قہوی پرمہ
چہ سوزن تس گرہ با انتظام
یہ کاچن ترامہ کمہ از طعام
سخن مختصر کاچن وقت کار
یہ بوجو اکوی ہون ازدرس آز
بین ہپٹ چھو ہیبت کرن شور و شر
زہیبت چھی گرہن سر بسر مردمان
دیون کریکہ خلقن کرن تورچھو
بسن ان بو چھو کرن سوی ہلاک
خبردار چھو نہ کرو کانہ یہ کار
کربو ہوشیاری تہ روز بو خموش
گرہن چھی بوزنت تمی خستہ حال
دیون ہمان چھو کور دن تمام
دین وار ہی ہی خبیث لعین
سوی خانہ سوزم بیہ تمن طعام
تہ بوزنت چھو وازہ گرہن بے کلام
زاطعام وزگوشت بے شمار
کمریت لوٹہ زن چھوتی سربسر
کڈن بعد ازان ادمنس چھوے خبر

وہ بیس آہنہ ذوالقدر در مردمان
گرہ تس کرن کٹ تول ہٹ روان
یہ چھوی ہیوک سیکرانی طمع
الاچی فلوچہ بہ آن لعین
تہون تہندہ خیطرہ چھو تھوک خیال
تس عرتدس گرہ سوزن تمہ
یہ قلیچہ ہٹ شٹ وغیرہ تمام
یہ یم چھہ اسن تم چھہ سوزن تمام
بلہ زن وتن سبہ بھندگہ کار
لمہ دیکھا چھوی کرن غیب باز
چھو تانگان تھتی تھیز کمن تانگہ خر
ہمت چھہ زان خوف گرگ و مان
ایون بوزنہ زن ہمت لور چھو
تس لگدہ روزن چھو مشکل کجاک
تبرلا چھن سوی کرن خستہ کار
مربو تھیوتہ ناحقہ تیز و بہ جوش
اژن لرزہ تمنی چھو در فعل و قال
گرہن خج رد و نوشی چھہ ن اختتام
گرہن کو نہ چھوک و گمی زتش فرین
یہ یم زہ سن کرمتن خاص و عام
یہ رد وزنت گت چھوس کٹن چھی بدم
بیبالن تہ تورن اندر پرکار
برن بد حرام ناٹوی بدسیر
دین چھوس ڈہ تہ رو یہ دہ مختصر

کرن کیا چھو امے روپے چھو یون
امس آسنی گرزھ فقط آنہ زور
یہ زانن چھو نہ بدرگ شوم تن
بہ موجود ساروی بہ پیش خدا
سوآیہ مثل الذین ژہ پر
دوم تمسند بے وخاص قرآن وفال
چھ امسی دپن نائب مصطفےٰ
ممبر دار چھوی نسل ابلیس خوار
چھ کرتوت امسند سر اسر خراب
امس دیون گوے چھوی سر اسر گرش
یتھس ظالمس لعنتیس مدام
چھو سوی شوم تن نسل ناماں لعین
یمن رشوہ خوارن حق دادگر
یمن کرنہ چھو پیدا اسپمنوت جحیم
ژہ روز محشر یمن نش جدا

حرف کنہ زبانے چھو آسن پرن
زیادہ امس دیون تہ گو کار بور
امس دیون چھو در مخزن دو لمن
مضاعف لبن چھو سن وزجزا
معہ ینفقون قرآنس اندر
کرن دون حرامس چھو بیشک حلال
بلاشک امس دیون چھو جور وجفا
امس جای چھی خاص دار البوار
بلاشک امس گو دنوی بد صواب
چھ جرم عظیم تم بگردن کھسن
بنن قہر حق یوتنے ہیٹ مدام
چو نمرود فرعون یہوی بدترین
کرکھ خوار درسوا بیوم الحشر
بنک خستہ در عذاب الیم
ژہ کر تنگ یہ یا قادر ذو العلا

معزول کردن امام از امامت بہ تہمت زنا

امامن ہنزی اک لیلأ وزنے
زشعبان گنی تنک یون در نظر
پتہ چھک نمأ زہ پرن خاص وعام
ازان پس ہنز ردو بد اسن ونن
نمرداروی کرہی کت اول
امامت کرت وہریسی بد سیر
اکھت چھس دپن پانہ سیتن امام

یہ چھوم وچھو ہتن بوزمت مے کنے
یون چھینہ یہ بہ جالس اندر
بلہ زن غرن امس چھ فرض سلام
بہوی کار وبار اسی لات دن
امامن بہر سوانگ کیاہ دل
دیون چھن کتہ وتم بہر بسر
بنیامت ژہ چھوک کیا کرن چھو کم

ژہ دانی یہی دیون تہ دیون چھو س ضرور
ولیکن ژہ نش اس چھ ساری نفوذ
ژہ سانوی ہنوی چھو یہ ہرگز جلال
اگر تنک بلاشک تنوی چھوی زوال
امس گرتہ نامی کمن چھی سرکت
زہیبت ایون ورٹ دیتن چھینہ دو
یمی وقہ امس کڈون نیے اوامام
کرن جمع سارن آے خاص وعام
دپن چھوک اماہ چھو گو منت خراب
شب وروز امس چھو دنا صواب
خیال امس چھو یہ رستم ایون
چھو مغرور کرمنت سپانی فلن
گرہ چھینہ خرچ امس تہ بہار
شب وروز کھون بانو چھوس کاربار
یہ کھت چھت چھو نہ سانو ہرگز ون
بظاہر کو نہ جایہ شکراہ کرن
منافق یہوی چھو کہ اہر دہان
مے چھوم ژیو نمت تس نشہ ہتیر
چھو ذاتی دپن قریش اصل پکر
یہوی چشم ناپاک چھوی بیکیان
چھو بیت بافرسوم کرن چھ پر

بیکدم کڈن نہ کرن شرمسار
دین گاہین اسہ چھو پرانوی بکار
اچھی ہیتھن نابکارن تمام
کرک منتشر دربلا نا قیام
امامن نہ تیم رشوہ ہن برملا
دہ گیا کت چھہ عاجم کرالبسرفراز

دربیان آمدن نمبرداری بتعزیہ مولویصاحب وہمراہش امام صاحب پیادہ و در برف بود

ہر بوزم زاخبار مجبر خبر
چھو درسر حد اک دہا معتبر
تنی آسو اک مولویاہ پسند
پہوی پیرزادہ اسہ ماہ ارجمند
مس تعزیا آسو آمت پیش پیش
ایوکن آس اطرافیان خیش خیش
قضا را اسہ نقدہ ماہ اک مرید
پہوی آو از راہ بخت شدید
دران ورہ آسو برف پیومت پہاہ
گمت پہ زمین نہ گرزن دراہ
گرس پٹ سو مقدم بسخے پکھن
گرزن ونٹھ شخصا وچھن تس بچن

چھو لازم اسہ ون علی کل حال
کرن دور زین قریہ این بدخصال
امی تام بدنام کہ ہر طرف
بہ زانان آسن آسی ذی شرف
شریف آسہن کیاہ کرن کاربد
کرن چھوی شب و روز اطوار بد
دہ لازم چھو تبدیل اسی کرن
دوم آخون خاصہ پاٹھن انن
ون کیاز چھو نہ گن کانہہ جواب
کہ آیا بوچھو سیج زون یا خراب
بہ بوزت چھہ اس نمبرلارن گژھہن
جوابا آسس نقدس چھی ونن
چھہ ہس جان تابع چھوک سانو سر
بہ پانس گژھی خوش تہ پانس زہ کر
چھہ اس جان تابع تہ چھوک سانو سر
بہ پانس گژھی خوش تہ پانی زہ کر
چھو پتہ کانہہ اس بٹ قصو الدن
امامس چھ مجرم سراسر کرن
جوابا کرن چھیس ہم اندر زمان
چھہ آسن دوہم آخونا بعد ازان
چھو آسس گرمتن پیشتر
نمبردار سے رشوہ کہنہ سال بھر
چھو آمس آخون دیون تمام
نمبردار سے سال بر والسلام

دربیان رشوہ خوردن نمبردار از امام صاحب

کرن مخبراہ اک چھو مینش بیان
چھو گاماس متصل اکجوان
قدیمی تنی آسو اک آخونا
زمیناہ پین آسو تس کم ہنا
امامت کرن آسو تنت گامسے
گذارا کرن آسو سوی پانسے
مس مقدمس آسو نہ کہنہ دیون
سو مقدم نہ آسس تہ پننوی کھون
کرن پانسے بعد از ان تم سگن
جدا از امامت کرن بے سخن
مقرر کرن ہیاک اندر زمان
مس سال بر آسو رشوہ کھوان
مس پانژہ پانژہ آسہ وہر یس دنی
تمی لعنتین ہمیشہ کھنے
اداگے تتھے پاٹھہ کہنہ سالہا
در آخر سپن اک دوہا از صفا
امامن دران سال رشوک رقم
دتن نہ مس کہنہ زبیش و زکم
تہ ڈیشت نمبردار گو بر خلاف
ہتن ناسنراتش ونن از گزاف

کهون پو لهو رته پيه نمره ڊجه
گرين ٿهو سو مقدم ته ڊرخانه زاو
يقين ساري گو پيه ڇوس ڦم سيت
همس موکيس پهوي نان آسو
همس مقدمس کن ڊين اي کين
بسختي ذه انو ٿهن نزين فر سخت
اماس ايذا ڙي ڏوت بي شمار
پيه کت ڊهيس ملتس منز روا
ڇوند کا ٺته حق مقتديس م ن
پيه گو نائب خاصه حضرت رسولؐ
پهنده سيت ڇوتا زه دين نبيؐ
هي ديکي زڻ ڇهاي نابکار
ڇه حاکم هي ديکي بيگمان
مين واته تعظيم سانوي کرن
بين پيٽ ڇهو ڏهني رسول خدا
هي تابع شرع دين مبين
بروز قيامت هي سرسبر
اڙن جنتس يم بکين بار رسولؐ
کراي بدرخ بد سير شوم تن
تهند قوم ساڈي بروز جزا
ذه هي نادين اک پهوي پاکمن
گواهي بوات پيٽ ڏيون ڇوس ضرور

پهوي واتو صبحه ستي بجه
اسپ حمرهن گنڈته ستو ٿو آو
زسرها ڇهو گيمت هي آده کيت
دلن منز تمي ساري فتنگ ته کاسو
اماس ايذا واتنا ووت ڇين
زحق ڇهي ذه نفرت که اشوم بخت
ڈه پٽ گڑه بيزار پروردگار
اماس پٿين واتناون ايذا
امام حبيب سيت تعزيات اين
پهنده سيت ڇهودي دور کفر و جهول
بکرم هي ڇهي که اي حسيني
مين قدر ڇهي پيش پروردگار
هي پيشوا سان ڏردو جهان
مين واته تکريم سانوي کرن
پهندي ڇهوها دي امام لهذا
اهي منز هي جان بهتر گزين
بکين پين پين قوم بهت در حشر
هن حضرتس نش ڇه مقصد قبول
ذکناره از قرآن ذوالمنن
ذزن نانه از قهر حق علا
گرين يه ديهه برنهه انو ٿهن بکين اين
ذکناره ڈي ڇهيته جاي سرور

قصه ٿهواريان ۾ لمبرداران پائين بر پائينان

ڇهو پائينس اندر پهو زياده دور
ڇه پهٽواري سيت در ظلم و جور
ذر شوه ٿهو گام کرمت خراب
ڇهو گنڈ منتهر کر يده ناصواب
پيه زن ڇهو طوفان گرهن دريا
ڇهو پائينس اندر ونهن شور و شر
گرهن ڇهوي زراعات دهقان خراب
ته سارو وي گرهن غرق در قعر آب
ذ تنگي و بيماري گرهن جابجا
پيون مردم از غله در ابتلا
ڇهو سرکاره سنده رحم بر شهر و گام
رعيت نوازنده بر صبح و شام
پيه واته صدقات اين آسمان
ذراعت گهس پيٽ ز قهر بتان
سو يا آسه ڏي ته نه ته آڏي بار
ز طوفان ته آسه پاڻي بار
ز سرکار والا ڇهو اجرا انعام
گرنٽ ڇهوي انيو کپه ربا انتظام

ذه بوزمرزه ميرا ز عالم کلام
اطاعت اماس ته کر صبح و شام

بناچار فیرت دیون تس جواب
زہ آنہ دموہ روپیہ منزہ از صواب
کرن زارہ پانہ تس بے شمار
رضا منز ۳ خربن حلقہ دار
چھو مقدم یہ پوز گژھن خجگین
دین چھی مخالف چھو سموز کین
ہہ نقصان بن پیچ وزِس اندر
تہنز دای ساری پو تراون پتھر
تہ بہانہ چارہ کریو اینز مان
پوبت روز مو ورتہ چھنہ چھو بیان
یہ پوزت چھ لرزن اسلی یا تہ ودہ
سو مقدم گژھن یام تہرس اندر
کرن مشوزِ اس چھ باہمہ گر
دموہ روپیہ منزہ ۳ نہ تس بے ضرر
سو مانن چھو نہ مطلقاً آیہ کھون
دین چھوی گژھم بیاک نہ دیون
سفارش کرت چھو لیکھے گژھن رضا
تھون روپیہ منز ۳ نہ تس کن دوا
نہ آنہ وتی حلقہ دارس اول
چھو اکس نہ دیون مقدمس انہ خلل
یمی وشوہی ہون بلہ گے رضا
چھو نبرانٹ ادہ سا نوسوی مدعا

یلہ زن چھو ظاہر سو واقعہ گژھن
حکومتسے موقعی پٹ انن
نمبردار پٹوار آسن ضرور
نمبردار پٹوار آسن حضور
زگرداواری ژہ کرِ تفتیش جات
چھو نقصانین پٹ تسلی کرن
چھو خوش تہنز کام ساری کرو
بنیو التوا میں تا دو سال
گژھن چھوی سو افسر بلہ انمقام
چھ پٹوارسی تم گژھن سربسر
ون چھو کس ملعون بدوزگار
مہ سیبت سرسبر تہ بازی کرو
دیو روپیہ منزہ ژو آنہ مہ کن
لکھو نی عمل تت گژھو ونہ تہ کن
ذکر گومہ تس خاص تحصیلدار
گورنر کرم کیا چھو دو بارہ مہ تس
چھو نہ چار کونسل مہ تس موٗئی ال
سو مہراج صاحب کیا درنظر
بہ نا وک تو تت پٹ کرن تم عمل
چھ پوزان آسی یام تس نش سوال
دمن منز دپن پوز چھو استہ کلام
رپورٹ مین پٹ گژھن بے شمار
چھو اظہار ہندی میں نش گژھن
چھنہ غور تمکوی کرن افسران

پریشان مخلوق ساری بنن
چھ درخواستہا تم وزیرس دین
چھو پٹوار سی پٹ گژھن نہی ظہور
چھو پٹوار سی پٹ گژھن نی ظہور
گمت کوٗن نقصان بن واقعات
سو افسر چھو نیس معرقسے پٹ ایون
تہند گوشوارہ تہ بالا دموٗ
معافی بنیو مجوزس لامحال
بمعہ مردم دہ ایوٗن خاص و عام
ازان ماجرا تس پرتھن چھی خبر
مہ کینز اہ دیو یہ کرن چھو بیکار
درین واقعہ زہنتہ نوادہ مریو
گناہ چھو وہ پانس مہ و نوموٗدہ نن
اگر زن توہی چھو ہوی ہا یہ نیون
وزیر وزارت چھو میانو شکار
مشیر ما لسے چھو نہ جرات مہ تس
وزیر اعظمس سان دراین متعال
ایوٗن چھو منتہ چھو یس شیر سارن اندر
سو پوز یا ایوٗز آسہ اندر دغل
زہیبت گژھن اس چھ تر شیدہ حال
یمین پٹ زسرکار چھو نہ التزام
گژھن چھینہ مجرم یمی زینہار
چھ ادارس اندر یمی زن پیون
اکھنت فیرتھی آسہ چھ مجرم کران

ییمن بعتتین یلہ یڈ ایوٗن
بلاشک یمی آدمیخوارہ گے
تھتوی چھوی ہیند ظلم ملکس اندر
زمیندار ویران کرک ہر طرف
چھنہ افسر اعلیٰن کھنہ خبر
ظلم ہا تھتوی کرک کیاہ عیان
رعیتن ہٹھن تیوت حالاہ بیا
گرٕ حن ہیت لگے سر چھوس منز عیان
دیوٗن ام چھی تت لگے ودتر
یمن ہونسے دوٗن گرٕ عیبے قہر
چھہ مہراج صیبس گمت اش ست
چھو چوپانسے حق بشام وسحر
حفاظت کرن چھین گرگ و دزد
پھول شاہ چھوی اس چھ دمہ تمام
تکاہل کرنت شاہ رئیس اندر
محافظ دہ پانوی چھو پروردگار
کرک ظلمن تنگ اندر عذاب
اسی کیاہ کرن پانسے فریمی
زہ ای مرزہ میرا مہ رٹکھنہ ملال

ادہ گکام سانی چھ ساری کرن
پہنند ظلمہ رعایا زحد ماتہ گے
لبسر حد وپائین گام وشہر
پلمت درندامت گمت چھی تھف
ازین حال ہاری چھہ تم بیخبر
طلا ظلم تلوک ملکس از ہر کران
گمت غرق در بحر جور و جفا
بیکدم ابولن یم زہ ماردہان
چھیتن چھک گرٕ ہانی سیتر و دتر
چھنہ جای سانی کشیری اندر
اسی نفاونوی گرٕ ہو پتن لٹ چھت
کرن اچھ دس زخیرو زشر
ادہ ہیش پردم چھو سوی معتمد
اچھین فرض نسی چھہ اس صبح و شام
رعیت ہیت شیرو گرگن اندر
یمن کرٕ چھہ لعنت بروز شمار
دزان در جہنم برنج و بتاب
در آن اسفل السافلین رن یمی
نگہبان زہ چھوی اینہ ذوالجلال

در بیان رونق افزا شدن مہراج صاحب بہادر بر تخت و تاج پوشی کردن برخود و اعلان شاہی اودن

یلہ سانو مہراج بیو ٹھوی تخت
کرس تاج پوشی لعبدیث زین

لعبدکرو فرہ باگرانہ بیکت
مکمل بیو اڈگو ہر خوشتر دن

درآیو وقت اعلان شاہی دتن
رعیتن ہیچن بڈسو احسان کرن
دیتن یمی چھو پیدوٗن لبنک تمام
زشجرات وجنگل ہمہ خاص و عام
بغیر ادچرائی دتن حکم صاف
رعایا شن تنی بلا اختلاف
کرن خرچ تعمیرتے منز تمام
عطایا یہ چھو کہ انشہ نیک نام
یہ یوذت رعیت سیٹھن شادمان
یلہ گو سو اعلان شاہی عیان
یہ کھیتوی منز ہتو ہتو زٹن
تہ ڈیشنتہ بیو اردوی ہتو رن
انگ سینراوت نمی منز سبر
کرک غب تتی چھن زیادہ تر
ہتن دیہ کھ اول نیو انتخاب
تہ کارہندی یہ گو ناصواب
کرو دس یہ یوذ تہ انجمار ہا
تحصیلدار سہ نون بیمن سہو تھا
یہ ادوس تت کرنیو اعتبار
یہ چانہ ہند گرٕ صبہ اعتبار
کرٕ یو جرم و نقصانہ بہت سیر
نہ یکہ گرٕ گمسادہ یو تقصیر

سپین حکم آیو کہ پٹوار یان
تی لعنتی خاص خنزیریان
زوالہ ہو آیو اصلس اندر
و ناجائز چ گت چھنات اندر
کرک لعنتیو یہ کار بد ی
دنگ ظلمس اندر اسی ازخود ی
چھ ماہ ون تی افسرن انتخاب
ہمن کن وچھن چھینہ تم ناصواب
کرکنہ ہمن انتخابن عمل
کرکس لنہ موتجی سپین گردل
اصل و ناجائزس اعتبار
یہ رستو وچھو سپین جا و ز
کرک اعسن چھ و زادی سپاہ
مول کبت کک یو زنگ کتھا
اسی کرنہ پانے وچھو انتخاب
چھیو پٹواریس یہ کا خراب
یہ ام ظلم تل لکھون حکم صاف
اسی کرو تہ انتخین برخلاف
مقدمس اندر دستا گے تمام
سبب ہمو ی گو کہ ای ہکام
یہ وذت تی افسران تند گے
ختم و اہر تیز تھ ز ہمہ گے

اسی سیت کنہ زاہ مقرر کریو
اسی پٹ چھو کن و حکومت کلان
تی تل یہ زان موک اس خبر
اسی سیت و ادا امداد آکر یو
طمع گو یہ یوزت جمع انام
طمع عاقلن چھوی کرن خوار و زار
یہ حلقہ دار ہو نوی تو طمع
بس آسو جائز ہمس انتخاب
ہمن آسنہ کھیتن اندر شجرہ
چرائی چھ سرکارہ سبزی تمام
تی سانے ختیارس اندر
ڈپے اک اسی تو دیوی شجرہ
حکومت کرو کیا دموا جج اب
ہمن آسہ کھیتن اندر ہم شجرہ
طمع آسو سارنج وتہ باشتاب
کہ پٹوار خنزیر یوز اتر مان
کرک لو بنا سکینے ہر طرف
اوس ہنگہ تہ کانہ اعتراض
یہ وچھو نمبردار ہو نیو سو حال
اسی کھنتہ لاریا وتہ ز المنان
بیکدم ہو کھاج چاین بر جبین
یہ تی خون تو شی ہو یا سیس
بیکدم رپورٹ کرک بے شمار
بالا افسران واژ تجی خبر

ادہ جائزہ ہم چرائی نیو
بزین مو تھاوانہ کیا سب گمان
بزین مو تھاین ادہ مختصر
بلاین اندر ادہ زاہ تو نیو
لگی زالس اندر ہمہ خاص و عام
طمع عابدن چھوی کرن لو پار
اذان طمع کے کلق سارئی جمع
ذرک تہ ہر کے و پیہ د تس شتاب
طمع د تو کھ ہمنی اندر زیادہ تر
چھدیم تت اندر کار خاص و عام
یہ کنہ زاہ گر ہو خوش نیو نہ اندر
نیو انتخاب چھو تہ کنہ ہیم وڈر
ڈ یو اس ہو کرنہ کار خراب
بااعلان شاہی زنگ ہر سر
انک وپیہ تہ نیکہ تم انتخاب
ہزاران نیک و پیہ از ہر دمان
زنک رنتہ خاک کہ ذی شرف
نہ پروای حاکم نہ خوف منان
د پو کہ چھیو یہ پٹواروی لامقال
یہ پٹواروی کھیو عیان و بیان
تہند سینہ یہ آسہ از کبر و کین
یہ گر کیو تہند واس سپین
وزیر و تحصیلدار اسی ہر کنار
بزان مو تھاوانہ سر بسر

کرک نعره دعیتن پٽن از غضب
وڃهو وڃن تهند حالي فرياد بيگاه
ازين جرم ساري سزاياب ڇهو
همه مال و جاداد بيه خاطها
يه بو ذت ٻين گرليتس لڙي تا او
کر و کياه ڇهو نه ڇاڙ کهڻ در نظر
دريغا درين کار اس کيا تباهي
اهي رامه هون سا لو خيره خون خام
ڇهو مردود کوتاه بي هو حلقه دار
يهو کر خرابي درين سرزمين
يمين لعنتين سرا قهر حق
منبردار هت گڙهو يه برهم گرڙهن
ايون بعد ازان ميرسانوي کي ڏوان
اندر کن ڇهو آسن چو سگ کينه ور
نبر کن تڙهي چا پلوسي کرن
درين ڇهو کنه ڇهوم سينه زن سوگٺهاه
اهي کر خرابي اهي پٽ ز جد
ڇهو مياڻوي صلاح اس کرد اتفاق
يهي دفع ظلم و ستم اين زمان
گرو گام اتفاق خورد و کلان
تحصيلدار سي پورزي هت ڏيه
بيه محررس ابري مو وڻ ڏول
يه باقي دمو حلقه دارس تمام
يه بد روي کوتاه ڇهو يانو حلقه دار

فضولس انڌ ڇهو پيت کياه سبب
خرابي انڌ آتسه ازاين گناه
خرابات ڇهو ٻڌ خرابات ڇهو
گرڙهو قرس انڌ ته ساڙي فنا
يه ذانوک بحر ستم ٻڌوه ناو
ڇهو نه وارڙ دشنه پي فن تهر
اهي کيا نه ماني ليه سنزراي
بکون ام تهو نه يه بيانوي کلام
ستمگار ظالم نه بد روزگار
تباهي کرک از سر کبرو کين
يمين برشکمها پنوي گهوڙ طبق
تباه کاري گڙهو زدس ني رازن
اهي گر ليتن نش بضد نقصان
بد ندان مغرور زاين زهر
معاذ الله ابليس تمه نش برن
ازين ظلم پهو اياس گي تباه
خدا ناوس عنقريب روز بد
رهائي ليو شايد زين طمطراق
دمو افسرس کنه ليو اوده امان
تره همت و بيه سنبرا وتو در ما
پاتره بيه گرداورس همو
دمو بازپرس سيبي خلل
اهس جيا ٿو و ٻيه ڇهو بدنگام
اهي يدي حضينه مجازي کار

يه معزول گڙهو کاندن شه گرڙهن
يه گرڙهو بر زمين از سر قهر بهون
ينڇي پاڻ سوي مرند بدحراد
چوبکسن کرت ڇهوي بان دهار
دلائل ان احمق صادق دمن
تزمان ري ڇهو ساب بين
از ايل ساري کرن جمع دار
گرڙهين ڇهي ته هت جمع
حوالدکرن معتمدس ني ڏمه
سو ڇهوي گا ڇوي ٻارو محترم
سو خبر پرپ دو ڇهن ديم
اندر کن پن حمد سوي کرا
ڏينا ڇهي اڇس منزد گرم
حضرت ڌ هک ارض بير
ديون وه ڇهو تحصيلدار ان
بيه پاترو گرداورس ان ان
هش محررس تز در پا ڇهو ديوان
سو دليه پوي پيه ياه پو کرن
ڇهو باقي دم پانه سوي کهون
مخبر ليه پهائي وڙن
کهيو ده بيه پاتراه کريت
کي تو نام فيان گرڙهين ان

کرن چھوک نمبردار تجویز این
میس گژھ ان پچای چھو بایقین
ز ۵ آنہ مہ تجویز کر چھو لے
یہ لادن چھہ بیانی تو ہی مو لے
زہیت وتن سر بسر دینہ زمان
کرن جمع ساؤی یہ مقدم دیوان
سو مقدم دیون اک دو بیلچن
ہتن مخبرس ہیں چھو باقی کھوٗن
بظاہر ہتن چھی مدارا کرن
چھ بعضی زمیندار و نکن سمن
بیگاہ اس ہیو سر بسر بیگمان
ہتن نائبس نش کہان وہان
تہ ڈیشت زمینداری طرف گژہن
چھو مقدم اسی عجز و زاری کرن
بظاہر کس فیر فرشان لے
یہ زانن نہ اسہ گژھ کرن بلہ یری
سخن مختصر صحبتن خاص و عام
سو گرگ سپاہت چھہ نیرن تمام
کچھیری اندیام واتان لتے
ز وحشت چھو یس چھہ کرن تمی
سو مقدم اذن نائبس نش دوان
کرن عرض چھو یس یو ا مہربان

گژھ ہک یام نیان تیٖ بعد ازان
ہموک بیہ لواہ نہ کھمو باہمین
اکھت گژھ تھاون یہ کت مستتیر
گژھ ہک سزا یام بر سر عیان
تحصیلداری چھوی پیون ہی دبند
گژھ ہینی اس چھہ بہتر نہ جان
گژھ ہن چھوی نمبرداری ہی یقین
رقم دتو نہ موکلای ون زین بلا
اسی احمقن چھینہ اچھی خبر
یلہ زن چھہ کہت گژھ ہن بعد ازین
یہوی نا رہادن چھو زبس غضب
نمبردار ژہ ہا ندن چھوی مدبیر
سو مر تہ دین چھو س گرا یجان ہتن
تھوی عجب یا ژہ کرا ز ماں
ژہ دیز کس سر سر و تھو ددتر
دپن ڈو مسے ان زمیندار عام
دپن چھوک نمبردار بوزیو خبر
چھو یپر دن لبنگ لے پورٹا گت
چھو آمت تہ ی مخبر تیز گام
بیہ سمنہ اندر نہ کرمت رقم
عدد س اندر تہو نہ بیکانہ اکھ
ہیتیا گژھ ہو سو بسر این تمان
سو چیرب گو کو دہ آتشین
قمر برٹ مر ہتن ناسر اتھ و ترن

گژھ ہک بیہ کڈون حکم اندر زمان
یہ کت سوی علانہ دن بعد ازین
ہین مرغنی مو قسمے پٹ دہ تیر
یوتہ ہنو کھت کہ ای مرزبان
دپن اتس یہ کت پر چھہ ای ارجمند
سو سرکار والا تھون بر کنارہ
اسی لبو رہائی ازین بدترین
بلای ژہ ہنتہ ژتس ہین اس ہا
یبو پالنسے لاج ما این تبر
گژھ ہن بیٖنیہ چرپا سیان ہگین
بدنداں آس چھوڈ این نالب
اتن تس لعینس پتہ تیٖ دود تر
یلہ زن زمینداری اتس سمن
زہیت ہتن زہرہ زہنہ بیگمان
رایو نائبس نش توہی سربسر
چھ بو زن منادی ایون چھی عام
یہ کم تبر نے لای ایتن تبر
نائب صیبس تس بیٖ قضیہ بلیت
دپن چھو مہ ستین ایو تو ہ تمام
تمامی زمیندار ین یک قلم
کرن جرس اندر بیکدم فنا
گژھ ہو نائبس نش بنی حفظ جان
ہتن کن کردان نعرہ سہمگین
تہ ڈیشت زمینداری تھو درن

چھ بیٹھک یوزمتن یم شجر
چرائی اندریم دہقان تمام
کہ ورمہ چھ الُنت تمی تی نشن
تہتوی عب کرزکہ خشم و غضب
ژہ دہزک نہ چھوم واتنوی یمن کرن
چھو تتھ واتنوی جاے تو طلب تھا
یلہ نامین یوز متہ سند کلام
یہ چاتوی صلاح گومہ خاطر پذیر
بیکدم بلاوک ھمہ مردمان
اتھن بام نش نشہ زہن چھوکھ گن
کھوژو تاز سرکارہ والا توہی
مکافات امکوی لبو بیشتر
گزہو جرم اندر تباہ خانمان
نمبردار ہوش کرن عب سخت
ژہ چھوک میر دہقان کہ ای بدر وفا
معطل کرتھ زی علی کل حال
یہ یوزت چھو مقدم لفظ ہر دون
اندر کن تی اکس جان و تن
زمیندار فیرتھ دیون اتھ بیان
چھنہ تازہ کھنہ بل چھم سابقین
چھو برموقہ امت دیتھ تحصیلدار
یہ یوزت سونابہ چھو اندری دزان
وتن چھو سراسر یہ بہتان تمام
فلانی دوہس منزمہ تتھ واتنوی

یمو برُنہ پرہ وای کھتہ تتہ اندر
چھ ژمت یمو سر بسر السلام
بلاوک اتھن سر بسر تی نشن
پہنہ رنہ یہ روزکنہ کھتہ تاب و تب
فلان روز برموقہ اندر زمان
تمی واتنہ زی بنی بدگفاہ
سپن خوشتہ دپوس کہ ای نیک نام
ولیکن یہ سر تھاوزی ھستہ تیر
اتھن نالس نش چھ یہ سپاری دوان
ژٹیو کیا زہ ہیرون لیکنہ شجر
برُو تا سو پزو ای حاکم توہی
چھ جلیس اندرون تہنزی قبر
جلائی وطن چھو گزہن بیگمان
دپن چھوس کہ ای امین تیز بخت
ژہ چھی جای دن خاص دارالبوار
ژہ بی رعب چھوک دھمہ بال و چال
زیادہ چھو سوی خاک بر سر لدان
نہ کن پتس رعب نایب کرن
چھم تم پران جیٹ تو چھنہ بیگمان
رپورٹ تہند گمیتن بیش ازین
چھو کرمت رقم تم سو اظہار کار
زمینداری کن ہیبت دیان
چھو ورستی پیٹ یہ تہندی کلام
وچیت موقہ واپس یہ چھیم یہ بہتوی

یلو واتس یادت روز یو تیار
ہتن بنئے پیٹ ہیو ہر کنار
یہ یوزت گزہن مبتلا و بلا
زمیندار بیچارہ زان ہبتلا
سوی خانہ واپس یون سر بسر
چھ روزن تمی منتظرزان خبر
یلہ روز موعود پیٹھن عیان
چھو سنگ کرسی پیٹھ چھو نایب کان
دھیت موقہ سارن دپن چھوک بغیر
چھ جیٹ تازہ زچھو نہ پرایو کاثر
توہی چھو درین کار مجرم گمت
بباد فنا چھو سراسر پھمت
کرن یوو ساری چھ تس نازیار
چھ جیٹ پران چھنہ تازہ یم زینہار
یوو چھو ون چھونات اعتبار
کرن ون نمبردار معزول کار
نمبرداری پیٹ پرن سب تہاہ
دپن تس کہ ای جاہل روسیاہ
منع بپاذہ کر تہکتہ زین فعل بد
کھوژکی ذ سرکار ای معتمد
دپن یوزہ چھوک گرگ طعون دہر
دنیا ہک ہروقت زدوی قہر

کري جمع زي همت دم اين زمان
ڏهو نت ته شايد لهو اُس امان
کرن جمع ڪي سود گر گر تمام
ڏيون اُت تعينش ڇپڻ بدلگام
ڏين ڇوڪ نه هو جمله درخاندان
لو ٻاري گرنه هو نا ٻس ٻنهي ڏان
نهند واٺ نه تيزي سوي يڪ سير
لو تنها فرزن سي گر همت اکثر
دباڊب گرنه هن ڇوي سام گرگين
هنن نابن ٿس ابن ته گردن
زدو صد ڏيون ترو تتيغ ذهاب
ڇو ياقي ڪهون ٻانسي بيجلاف
امس ڇچي ويُن کهڙه ياس فه
شکل تها وپشيدائي مختصم
لو قت ارادت ڪرو يه عيان
ڇهي خون تهندي ماهي حت جان
بجا گرنه هنه اُس ايان لرڪي
اگر آهه گره وا جه صوبلن ف
هميشه هن گره اُسن ٽي ڪت
اسي نس ٽي وزنه اده بيت
وگرنه اسي ڄاي ڇي اده مرار
نته مختصر ڀاي وين ادو قرار

گواه اُتن گونه ازلبس غرور
سو سرڪار والا گفاه زانهي
يمن آسه شهمت هنن بيگمان
ٻڇيم هر مياني اُنهن ڪار بد
لو ما خوذ ڇهون حاڪمن تمام
ڏنن نابس ڇچي تهاني بگوش
سوناٻ تمي بحظه ولبس گرنه هن
وڻن گريتس کيا ڇهو سوٺ ناسزا
ڪرُس نواد هر وقت ابر دهان
توهي ڇهونه لوزان مياڻوي ڪلام
توي ٿس حووي ڀهوته هزار يار
توڪه ٻوت هزالنوناه دلوي
توهي نس لو ٺوڙي نجا اُست گرگر
نجالت اهي تاٿن ڪيا هه ڪر
ٻه ٻونت پريشان لي هيندر اگر
ڏڻن کياه يه خنزير بد روزگار
اهي خوار ڪر استه غيرت لدن
اهي ال جاداد هت کر تباه
خدائي اُس خبر ارڪرو جهان
نته جاي جهنه سان گوته جي قرار
اڻ پوسُن ڇهونه کياه ڪرو
ٻه ڇهو افسران ازالنتو رٽيگيان
وڻن سياڻو اوڻن گرنه هن سر
ڏين ڇهوڪ سومقدم ڪرلو ڪهڻيا

خرابي گر ڪ زياده ازلبس سرور
حڪومت ذڪر هيو ٻيو ما نو هئي
لو ڏو نوهس لو ناحقه رائيگان
ڪهن ڇهوم مه برسر سو اطوار بد
هر دم گرن ڇهيم مه سواي عام
لو ڏلتي دم همت پگا نها وگوس
هنر دار بد روي اُسن ڏڏن
ڏوهي مياڻو خانه ڪڍون ازنيا
که ضايع ڪرو مياڻو اين قدر شان
ڪرُس کمت شرمند در خاص و عام
هما مه ڏٿن بخشش مهرو ديار
اگر زن ٻوته نگم ما ڪهنوي
اکهت مي ڪنوي ڇهو اميدوار
سو گيه گيره سند مرنه خونته همه ٽر
اُس هون هيبت اُس ماه گي
ڇهو هستان يه رويٽن بدقار
اهي ماره ڪر اسُته فيرت ڏٿن
وه حقيمت ڇهو لاگن اسي خوامخواه
پريشان ڪرن اُس پني آب و نان
ڇهو مشڪل يُسن سانو در روزگار
اگر زن گرنه هو بزو نتهه نته مامرو
ڪنوي ڪت مين ڇهو عيان نهان
نئي آد ميخو اده ڇي مختصر
امن نائس ڪرنه ڇهوئي نو بيڪار

رشت یوت بد آمہ کینہ عناد
ییمن ہند خیالات ساری خراب
ییمن آب رحمت چھو ظلم و ستم
سخن مختصر لوز ازبس عناد
چھو تبدیل یامت گژھن قبرس
یہ مقدم گژھن چھو یس کرن پیش سلام
سو افسر یہ یوزت گژھن شادمان
رپورٹ ہون تس گژھن وقتی
ہتو کم چھو نہ زاہت سفیر نہ یون
ہزاران بنیتر تمی مثل ہا
چھ جنڈ پران ہم ژٹن چھو ول
یہ خنزیر پرت افسرس چھے گژھن
چھو دانان برموقعہ لیں احکام
رعیتن کرن ظلم کیاہ ہر زمان
ذنک دی خرابی کرکے خستہ حال
نہ دود کس جاد و تعمیر و مال
سو منقول تہ غیر منقول ہم
چھ سود کس اندر لگمتن خاص و عام
کرک تتھ خرابی کشیری اندر
کمن خاندانن کرکھ دہ باد
ستر دار حاتن کرک کیا ستم
زنانہ تہنزی مہ و بے بچھن
کرک ضد شریف خاتنے بے شمار
کرانچی ٹیشنس منز یو ہر طرف

کڈی کوہ ابرز سیے ازنیا
ییمن کر چھو چہ یز عمیق عذاب
و جاری اندر جان ہینہ و قدم
چھو بیرون لینک ہر سو فساد
چھو چارج رٹن بیاک تس بد سرس
کرن واقف کارتس نہ انتظام
چھو نرمی کرن تس تشن بیگمانی
خرابی کرن کیاہ زمیندار تی
کھون افسرس بلیٹ سو بے سخن
چھ کاغذ گمت جمع انبار ہا
ازان بعد چھو نہ کرتس کنھ خلل
جڈن پانے تازہ چھی تیکھن
جدید تس چھی لگن بدلگام
بقعر عدم تم ذنک بیگمان
پراگندہ جمیت چھ آشفتہ حال
کنوک تی گژھن گژن گی پہ وبال
سو کیھو افسرو نہ کرک سوی ستم
خبردار ہو نیو یہ کر برانام
نہ ایہ دور تم نہ نوشس اندر
جوید مکاف کرک کمہ و جہاد
کیا ستر تہندی یکم عدم
یہی بینہ تم آقا لیں و جھن
اپنہ مقدم کر کی گے و جہاد
خرابی اندر کیاہ ذنک نے تعرف

ییمن بیت آسوک عداوت میین
تمی داخلی تحت شعف ستم زمین
مرپہ ظلم کو ناہ کرک دیادہ تر
نہ ایہ دریاین تلکستن اندر
ہر وقت حق ذنک تبدیل
ییمو بد خوہ آنہ کیاہ می دو دل
ایہ ایتوت ذ تہ کس نسبت و ستم
سو تشریح تمکوی زاہ نہ تم
زضرب لکھا کرک خار و زار
سعید شتی کیاہ سپن ار و مار
تتکر ریدان بحق حسین
یہ کر بہی شریفن زمین کبر وین
ہمک دوش اندر حمہ خان ن
خرابی کرک دی رکیان و جہان
ابی ژیر ہمیم چھ جون گرگ
ونے کیاہ ابی ساہ کرک تہ و مار
ذنان شینوک تل قت چھو نہ
دیل پیکوی کینہ جوانت چھو نہ
چھ سودس قرض اندر طبق
چھ موضوع درس اندر چھین
یو قتہ کر کرمت ہی یہ کر
ابی رشو دہشت خرابی یہ کر

ونن ئي ڇهه تن پٽ ڪرن سربسر
زبيا ڏيرا تان ڇهه تن مختصر
اپنر مقدمه ڪرڪري هر طرف
ڪرن ان خسس شريفن تلف
بد زدان ڪرن سازواري لعين
ڪرن ڇس زاتش تباه بيقين
هنر ڪت ليوي مانه سوئي گو پسند
تس نشن بلاشڪ سو گو ارجمند
هنر ڪت ليوي مانه سوئي گو پسند
هتن نشن بلاشڪ سو گو ارجمند
مڪرم سو گو از همه بيگمان
معظم سو گو در همه مردمان
سوڪت آتنن نيڪ يا ازيدي
مساوي تن نش چه انهد خودي
اگر ڪينه انڪار ڪرنڪ ري آن
تس ڇهي پن دشمن في والملن
سو انڪار ريد آسه برڪار
چه گنزران تس دشمن هو بد
چو نمرود و فرعون بهي ڇهي تمام
غرور سن ڪبر سن اندر خاص و عام
اسي ڪن ڪره وسجده صبح و مسا
نه ڪرنا و هيو اسه ازلس جفا

چه يه وقته آتس ڪلامه ڪرن
ڪرن فخر اندر شرافت عيان
مقابل هيوڪ آسو نه ڪانه ڪها
اگر ڪانه مرڪ رجهان زانيان
ڪرن هاي افسوس ڪياه گو يه حال
اگر ڪانه زنقد بير معزز دل گو
چه آتن ونن ر دو ڪد بي شمار
ڏين ڇهوي ڪمينا بنيو شير نر
گراه اسو زتو ون هيوي گو وچار
هيند سينه سوزان ڇهو مثل تنور
گره ڇس ايوا اي تسلي ڪرن
زه روز شادمان غم هير هيچگاه
يه ڪنيزاه گزهي خرچ ڪهه غم هير
ڪه هيو تام تمسي هيو نتقام
ڪه مهر اچي تام ڇس الله دلار
اسي نس عفارش ڇه تره بيشمار
اگر گنزه فاضل اهر جا مقام
بد زدان ڪروس لوٽ جا دادسي
يه شو بيا نمبر دار گا هو ڪ امير
يه پيزار ڪهو زنا ليٽ اڪهيا
ڪمينا ڇهو ڪمذات نه بدنژاد
ڪمينا ڇهو ڪم ذات نه بدنژاد
مقابل هنو رچا بجر روان
بيڇهي پاٿه دعوي ديون بيشمار

تمي گورنمنٽ ڇپنه ڪهه تهون
باين ولوله آسو سانو خاندان
هميشه ڇه اس آسمت باصفا
ڏين ڇهي مي گو تباه خاندان
زحق و انوات خاندانس زوال
در انجاد وم ڪانه زمقدم بنيو
تس دوبيس پٽ بيل الهار
ڪرپو حيله ڪنيزاه يه گزهو پن بهير
ڪمين اڪي ڪرا هس لي ره پار
ڪرن داره افسوس انهس نفور
پن آتنن يا ڏير آتنن
ڪرن ون يه اجلاف دردم تباه
دمو چنده ڪد ڪد ته پٽ ڇپا اخر
تو تمام شو نگن ڇهو اپٽ حرام
سو هرگز ڇهٽ ونه ڪرن انڪار
گره بار هت لنس ڪر ولو پار
ڪروس قتل اد ه مختصر والسلام
سو مسڪين بني نه ڪري ڪياه اهي
يوڪ آسو سل ٿي وم از گو يه مير
يه مقدم اده ڪنهڪن يته لبيا
ڪرن هت امي خاندانه تباه
ڪرن هت امي خاندانه بباد
زمين ليت و ڇهتن نه نهد آسمان
بجا تم ان ڇهي سو مقصود ڪار

چو نمرود و فرعون یہی چھی تمام
جیا جھوٹ کر ہمن ننہ خلقت دین
اہی کون کر یو سجدہ صبح و مسا
اسی کون کر یو سجدہ صبح و مسا
یہی چھا اصیل و یہی چھا شریف
یہی کار چھا خاندانی کرن
یہند شیوہ یہ چھا خراب و تباہ
یہند خوی چھا پر ز زہر ہلال
یہند بہرہ چھا پر زچین و ہمناک
یہند وی ادہن پر ز مکر و دیا
یہوی چھا بجز نہ یہوی چھا تر
یہوی چھا بجز نہ یہوی گو ہنر د
چھم نیرن تو ہی نقش ہمہ کا دید
سوی خود تو ہی بہاذہ چھو نو دو جہان
اگر جان چھو اشرف القوم چھو
اگر عقل چھو کو نہ چھون نہ دان
بس گاش آسی چھین ہون اندر
دیا آسمانش یہوے گو زمین
دیا آسمانش یہوے گو زمین
دیا زاغنے چھو یہ مور تکمیل
دیا پارا نے چھو یہ وہ تابدار
دیا بجرسے چھو یہ ہنر کثیف
دیا نورسی گو یہ ظلمت ظہور
سرکس کو پیاروی چھو جون قمر

غرور ستی تج کبر سی اندر خاص و عام
اسی اس تو بیگانہ چھو ذوالمنن
نہ کرنا و ہیوا سہ از بس عناد
نہ کرنا و ہیوا سہ از بس جفا
یہی چھا نکو خواہ نہ بس لطیف
یہی رچھا اہل نامی کرن
یہند میوہ چھا پر ز زہر سیاہ
یہند وی ڈیشت چھم آشفتہ حال
یہند مہر چھا اژدہا سہمناک
یہنری نظر چھا پرہی عجیب
یہوی آسمان تہ یہو گو بحر
یہوی آسمان چھا یہوی گو بحر
بیم سر سر چھا اطوار بد
چھم کھتہ سان کردار و کرتوت جان
خرابات بد چھو نہ کم ذات چھو
شرافیں کمینش تع ون فرق ان
سفید س کر یا از سیاہ سو بدتر
دیا سو نہ میں آسمان برین
زمیش و پیا چھو سماوی برین
دیا مورسے زاغ چھو دلیل
دیا دو ہیے چھو یہ لیل و نہار
دیا ہنرسے چھو یہ بجر شریف
دیا ظلمتش گو یہ تابندہ نور
دیا دو بیسے چھو سرین بدتر

دیا مردسی چھو یہ بانشکستہ نان
زنانے دیا مرد چھو در جہان
دیا ہو نیسے چھو یہو گو سفند
دیا تش کمش چھو یہ سگ مستمند
برین عقل افسوس بنیو ز حد
برین فہم و ادراک پر خوی بد
تاسف ہین پر چنین [illegible]
تلعن ہین پر چنین [illegible]
ہمین چیز ہی ہمند و قوم [illegible]
نہ سار وی تو ہی [illegible] در نظر
زا قوال و افعال سار وی زبان
خرس نفس [illegible]
تو ہی خود پسند چھو [illegible]
تو ہی بیت العنت کرن [illegible]
سو شیطان تو ہی [illegible]
پنا و بھی [illegible]
پرن تو یہ چھی نہ دین یار [illegible]
[illegible]
[illegible]
ز طعو نیان زیادہ [illegible]
ہمیشہ [illegible] کبر س
[illegible] اندر
[illegible] استحکام و [illegible]

چھو سوزن کو نہ جایہ لعنت آکہ
بر آن ظالم بکسیر د وسیاہ
چھو کو نہ جایہ فرمودہ دادگر
رہائی چھنہ ظلس در حشر
چھو کو نہ جایہ فرمودہ مستطاب
اسکا فرن سیت آکسیو عذاب
بس جایہ فرمودہ ذوالمنن
اس ظالمس نارہ سیت بڈ پرن
بیتھے پاٹھ ہر جایہ امر خدا
زنگا زنگ تس کرۂ عذابا تہا
بیہ وچھ حدیث رسول آکہ
ہمین ظالمن آسہ کیا کیا پگاہ
بیہ آسس عمل کرتن درجہان
تہ ہمن ظلمس نہ امر آن ذوالمنان
ہمن دبن پہند آسہ نہ کھیومتن
بیہ آسس ہتن از غضب سیومتن
عمل یام موکی اسس بد رخس
حکم از خدا در زمان بیہ آسس
عمل یام موکی اسس بد رخس
حکم در زبان از خدا بیہ آسس
سراسر پہندی گناہ اینز ملان
نکرد دن الدیو ظلمس در زمان

بیہ خود پسند آسہ دہر امور
سو کہنہ پاٹھ می تش چھو ہتریہ جہان
توی چھوس منگن ئی نش صبح و شام
توی چھوس منگن ئی نش صبح و شام
کلام قدمیس اندر چھو قسم
چھو تن سیت ئی کل قرنیہ تمام
حقن تیٖ ہمن منز نہاہ اک تھون
بیہ آیہ چھو تہندس حقس منز نزول
پرت پانہ چھو ت تہ تکس کرن
اتوت و انتھے زن تو ہی ان پہن
دین چھو انت اسہ چھہ زان بخبر
ہی باغنہ چھی پن جیگون
خدا چانو غافل چھو نہ تمہ ترشن
ولا تقربوا الفواحش ژہ پر
ژہ نزدیک موگزہ ابا فاحشات
یہ چھوی نہی حق بورای بدپیر
برن چھو کہ پروای پروردگار
برن چھو کنہ پروای پروردگار
پرن چھو کے وظیفہ پرن چھوک قرآن
عمل بلہ نہ تفاوت قرآنس پھٹن
پرن ان بیاد ئی فائدہ بیہ قرآن
سو ہنز اسیتی تہ ایمان بنی
ہتو ظالم چھوک بلیل النہار
کلام خدایس اندر چھا بیہ سچا

بیہ آسہ بد بلین بدخوی پور
تمس لعنتے میانہ خوتہ دپان
رحم از شر شان مہ کو المنان
رحم از شر شان مہ کے ذوالکرام
کذالک وجعلنا ژہ پرا ہم
اکبر مجرمیہا پر کلام
سو نمہ گاہکن گنہن کرون
پرن پانہ چھوای خبیث وجھول
بیہ مضمون اکہ چھو نہ فکری ترن
بہوی آیہ ن چھو نہ نظری ایون
خدایس پیو بینہ ایچی خبر
وما ربک بغافل عما یعملون
کرن ئی تو ہی چھو ژہ بوزی نش
بیں جا آیہ مت قرانس اندر
اگر زن گژھک یکی ہ در مہلکات
شب و روز آسن تہ چھوک ات اندر
گژھن چھو کہ از خوف یوم الفرار
کھو ژن چھو کہ از خوف یوم الفرار
نمازنہ تقلات ای بد نشان
بیہ امر معروف حقس پھٹن
سو گو ذم کرن تت ہٹن بیگہ ان
ژہ سیت مطلق نسو ایمان بنی
کرن ظلم خلقن پھٹن بے شمار
چھو تنبیہ بہ ظالمان بلہ ہوا

ٿهندي گناهن صغير و ڪبير
ڪرت پاهنگ ۾ جهنم ۾ ڏنس
جهنم ۾ ڏنس تهه ريش چڻ تت اندر
هوي حال ڇهوني ظلمو بيگمان
توهي ڪر ڇه لعنت يوم الحساب
منافق توهي هيو ڇهو ڪانه ڪهاڻ
نفاقاه زهنو مال پترن اندر
ڪريو ٻاهني دون اندر تهو نفاق
ڪه دون ماچه ڪورن تهو ٻيڻه هر
تلبو دو ستس دو ستس تهو فساد
تهوي ڇهو منافق ته شيطان ڪر
ژه ان المنافق پر سر سبه
سوفي الدرڪ اسفل آسي اير
به ڪينژاه ڇهو جهنمين پيل پاڪ
در آنجا منافقني ڇهوي عذاب
بيڪس جا يه ڇهوي عر پروردگار
يهو ڪرا پڙ ميلني آيني
تمي صاحبنا رگي بيگمان
الهوز توبه ڪرونا ظن آيني
بمي هنيه ڪي آيه ز انيه امر
اگر وعظ خوانا ه ويچهون اگهان
الفت ڇهو ڪرن لعن و طعنه تس
مسافر اگر ڪانه اڻلو در صحن
دين ڇهو س انهر ڪياه ته زاڪ ابي العين

لدن ظالمس ز امر رب القدير
تني ڪر دم و مار مازس ڪهس
دران اسفل السافلين ڇهو س گذر
به ڪينژاه مه تومي عيان و بيان
بيه گونه گون درڪات و عذاب
ديون و ون تنازع ڪرت ڇهوي پيا
جداي بنڪ نا يوم الحشر
دگن اڪ ڪس از طراق طراق
تهند حال يهم ڪريو سر سير
تولن صخ تمي اڪ ڪس از عناد
به ترڪيب تهزي چه بد از بر
منافق بتحقيق آن بد هنر
گر تهي مبتلا در عذاب سعير
ته ساردي جمع تو گره هن ڪناهو ڪر
از ان قهر دادار يوم الحساب
قرآن مجيدس اندر آشڪار
تڪبر بيه تت ڪرڪ اي بني
تت اندر چه داخل تهي جع و دان
ليي آتس و تهمت نه رب غني
ڪر و امر ڪن آيني پٽ ڪير
در آ توقف ڇهو ژه پا ڻهن اهان
و تن نا سزا دو ڪه ڇهو شرتس
ڪر پا پوشوي سيت تس ڇهو دگن
ستر ساڻو چهو ترت ژه ڇهو ڪه نهي پوو

مزوري ڪرو ڪياژه ڇهو ڪت تي پچهين ڪن
پچهي بته سيت بونه ڪه ڇهوي بد
مسافرسي گوڪرن يوت حال
ژه ١٥ عمي ڇهو ڪت امر ازدال حال
واما السائل ان در نظر
اس سائلس پٽ ژه مو خبر ڪر
لعينا مشت ڇهو ڪ ڪرن امر حق
ژه و ڇهه ڪهته ڪين حق ژهني بد تحقيق
توهي خوار در دار دار القرار
پشيمان گر ڇهيو نه و ديو زار زار
بهن آيه يد واند دورت اندر
ڪمش تل هتن ڇهي ونن ابن خبر
اگر ژي بهڪ نه ڪري حق عذاب
بنبر دار سر قره منز ڇهو عذاب
اگر ژي بهڪ نه ڪري حق عذاب
بنبر دار سر قره منز ڇهوي خطاب
سو داند يام يوزان ڇهوي بد خبر
بهن ڇهو يه هرگز ڪين تير ته
اگر گا و دو دو دنيه تس ڇهي دين
بنبر دار سر قران فرش هڪي
ته تراوي ڪمس منز ليڪ بد سزا
ته بوز نتاان دو ڇهوني ٻي پنا

ہتاظ لمو توہہ ہنو نا اثر
توہی پٹ چھ شہمت ربّ المنان
بعون خدا و بعون رسول
یہ مانیو بیاس رسول آکہ
مہ پٹ غصہ کرزونہ ہر خدا
یمی آنتک بر رہ مستقیم
حرابا تیوتش فرک پتھ تمام
پذیرا ژہ کرتو یہ سالو یا کریم
نصیحت یہی میان کرتو قبول
تنہ چہرہ تابندہ کرچون قمر

سپن داندسی تہند حالچ خبر
سخن مختصر کیا چھو طول کلام
کرم ختم بالخیر ای ذالعقول
ہہ ضد وینہ کہنہ چھو بلاشک یہ راست
ہہ یلہ آسم حیرہ کرم تلہ ندا
ہدایت کرک دورکرنک بہ شر
برک نور سینہ دل یہند صبح و شام
ژہ رچھ از جہنم بیہ از عذاب
ژہ فیر پتہ ازان کاڈی چھول
کرن داخل اند رہشت برین

پکن ہتو تمی ہیو ٹھنہ بعد ازان
رسالہ کرم ختم بس والسلام
ہمہ کرمو نصیحت پن کرن سٹھاہ
بیہ برزا تنی چھو بلاکم وکاست
الٰہی بحق رسول کریم
شکر تراونک دورکرنک زہر
زشیطان رچھوک دمبدم یا کریم
سزاوار جنت ژہ کراز صواب
بیہ مرزہ میرس ژہ احسان کر
اما مومنین وتابا مسلمین

تمام شد

الٰہی ہر آنکہ این خط نوشت
عفو کن گناہش عطا کن بہشت

مقدم نامہ

جس کتاب کی ضرورت ہو ستی اور بارعایت ہم سے طلب کریں

غلام محمد نور محمد تاجران کتب

مہاراج رنبیر گنج بازار سرینگر کشمیر

مائسمہ بازار امیرا کدل سرینگر کشمیر

